

Ældres beskæftigelse og tilbagetrækning

Notat baseret på Ældredatabasen

*Ældres beskæftigelse og tilbagetrækning
– Notat baseret på Ældredatabasen*

© VIVE og forfatterne, 2023

e-ISBN: 978-87-7582-283-6

Projekt: 302798

Finansiering: F&P, Forsikring og Pension

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

Den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder er steget markant siden starten af 00'erne. Formålet med dette notat er at præsentere en række resultater vedrørende ældres beskæftigelse og tilbagetrækning.

Notatet er udarbejdet af senioranalytiker Christian Højgaard Mikkelsen og seniorforsker Mona Larsen, der også har været projektleder for undersøgelsen.

Undersøgelsen er bestilt og finansieret af F&P, Forsikring og Pension.

Lisbeth Pedersen

Forsknings- og analysechef for VIVE Arbejde og Ældre

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	6

1	Indledning	9
1.1	Formål	9
1.2	Datagrundlag	9

2	Forventet og faktisk tilbagetrækningsalder	11

3	I beskæftigelse efter folkepensionsalderen	16
3.1	Hvor mange er i beskæftigelse?	16
3.2	Jobsituation	17
3.3	Muligheder og udfordringer	20

4	Arbejdes der af lyst eller mere nødtvungent?	27
4.1	Økonomisk situation	29
4.2	Familiemæssige forhold	29
4.3	Helbred, forventet levetid og livskvalitet	30
4.4	Jobforhold	32
4.5	Opsamling	36

Litteratur	37

Bilag 1	Dannelse af faktisk tilbagetrækningsalder for 67-årige i 2022	38
	Fire grupper	38
	Dannelse af faktisk tilbagetrækningsalder ved hjælp af DREAM	39
	67-årige i 2022 fordelt på de fire grupper	39
	Resultat af den anvendte fremgangsmåde	40
	Hvad betyder den anvendte fremgangsmåde?	41

Bilag 2 Tilbagetrækningsalder efter køn og uddannelse	44
Bilag 3 Beskæftigelse efter pensionsalderen efter køn og uddannelse	53
Hvor mange er i beskæftigelse?	53
Jobsituation	56
Muligheder og udfordringer	61
Bilag 4 Køns- og uddannelsesfordeling for 67-årige afhængigt af arbejdsmarkedsstatus	64

Hovedresultater

I dette notat præsenterer vi en række resultater vedrørende ældres beskæftigelse og tilbagetrækning. Resultaterne vedrører:

- Forventet og faktisk tilbagetrækningsalder
- Beskæftigelse efter folkepensionsalderen
- Om det at arbejde i en høj alder sker af lyst eller mere nødtvungent.

Hovedresultaterne er opsummeret i det følgende.

Vi trækker os senere tilbage fra arbejdsmarkedet

Det er velkendt, at ældre trækker sig senere og senere tilbage fra arbejdsmarkedet. Denne tendens viser sig også, når vi ser på, hvornår 57-årige i hhv. 2017 og 2022 forventer at trække sig tilbage på arbejdsmarkedet: Mens 58 pct. af de 57-årige i 2017 forventede at arbejde indtil 65 år eller senere, gjaldt dette 68 pct. i 2022.

Et lignende, men endnu mere udtalt, billede viser sig, når vi ser på, hvornår 67-årige i hhv. 2017 og 2022 faktisk har forladt arbejdsmarkedet: Mens 26 pct. af de 67-årige i 2017 arbejdede indtil 66 år eller senere, gjaldt dette 47 pct. i 2022.

Vi bliver længere tid på arbejdsmarkedet, end vi havde regnet med

Vi bliver længere tid på arbejdsmarkedet, end vi selv havde forventet. Det viser en sammenligning af forventet og faktisk tilbagetrækningsadfærd *inden for* en kohorte. Da personer fra årgang 1955 i 2012 var 57 år, forventede 5 pct. af dem at trække sig tilbage som 68-årige eller senere. I 2022, da de var 67 år, var hele 28 pct. af dem imidlertid stadig i beskæftigelse. Samtidig forventede en markant større andel af de 57-årige i 2012, at de ville forlade arbejdsmarkedet som 62- eller 65-årige, end der rent faktisk har vist sig at gøre dette (43 vs. 18 pct.).

Den senere tilbagetrækning end forventet viser sig for både mænd og kvinder. Den viser sig også for personer uanset uddannelsesmæssig baggrund. Det vil her sige, at vi ser den senere tilbagetrækning både for personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, personer med en erhvervsfaglig uddannelse og personer med en videregående uddannelse.

Tilbagetrækningsreform og historisk høj beskæftigelse spiller ind

Tilbagetrækningsreformen fra 2011 og beskæftigelsessituationen i de seneste år bidrager formentlig til de fundne forskelle mellem forventet og faktisk tilbagetrækningsadfærd for årgang 1955.

Tilbagetrækningsreformen fra 2011 betød, at folkepensionsalderen for årgang 1955 blev hævet fra 65 år til 66,5 eller 67 år afhængigt af, om man var født i 1. eller 2. halvår. Personer fra årgang 1955, der i 2012 forventede at forlade arbejdsmarkedet ved 65 år, kan for nogles vedkommende afspejle, at de på daværende tidspunkt ikke havde et klart billede af, hvad tilbagetrækningsreformen betød for deres folkepensionsalder.

En høj beskæftigelse har formentlig bidraget til, at relativt mange fra årgang 1955 fortsat er i beskæftigelse som 67-årige. Den deraf følgende store efterspørgsel efter arbejdskraft har givetvis været en væsentlig årsag til, at flere ældre har haft lysten til og muligheden for at blive ved med at arbejde.

Beskæftigede i en høj alder er en selekteret gruppe

Beskæftigede, der arbejder efter folkepensionsalderen, adskiller sig fra yngre aldersgrupper ved, at mange af dem arbejder som selvstændig eller medhjælpende ægtefælle. 44 pct. af de beskæftigede 72-, 77-, 82- og 87-årige er selvstændige eller medhjælpende ægtefæller mod 10 pct. af de beskæftigede 62-årige.

Relativt få af de beskæftigede, der arbejder efter folkepensionsalderen, oplever, at deres arbejde kræver for meget fysisk eller for meget stillesiddende arbejde. Blandt beskæftigede 72-, 77-, 82- og 87-årige oplever 7 pct., at de har

for meget fysisk arbejde, mens 16 pct. oplever, at de har for meget stillesiddende arbejde. De tilsvarende andele for beskæftigede 62-årige er hhv. 17 og 28 pct.

Tilsvarende oplever færre af de lønmodtagere, der arbejder efter folkepensionsalderen, gener for trivsel: Færre af de 72-, 77-, 82- og 87-årige end af de 62-årige oplever, at deres trivsel er generet af højt arbejdstempo (26 vs. 43 pct.), travlhed og stramme tidsplaner (30 vs. 48 pct.), manglende indflydelse (7 vs. 22 pct.) eller manglende anerkendelse og respekt (5 vs. 22 pct.).

67-årige ser især ud til at arbejde af lyst

At være i arbejde som 67-årig ser især ud til at ske af lyst. Blandt de 67-årige, der er i beskæftigelse, finder vi flere, der har en god livskvalitet, et godt helbred og en god økonomi end blandt deres jævnaldrende, der har forladt arbejdsmarkedet.

Flere af de beskæftigede end af de tilbagetrukne i aldersgruppen har en videregående uddannelse. De beskæftigede har derfor formentlig i større udstrækning end tilbagetrukne en god pensionsopsparing, hvorfor mange af dem formentlig arbejder, på trods af at de har råd til at forlade arbejdsmarkedet. Omvendt er der givetvis blandt de tilbagetrukne nogle, som har været nødsaget til at forlade arbejdsmarkedet tidligt pga. dårligt helbred – måske med en dårlig økonomi til følge.

Fakta om undersøgelsen

Datagrundlaget for undersøgelsen er spørgeskemadata fra Ældredatabasen kombineret med få registeroplysninger. Ældredatabasen, der omfatter personer fra hver femte årgang fra 52 år og opefter, er indsamlet hver femte år fra 1997 til 2022. Data fra 2022 er vægtet for at korrigere for bortfald.

Notatet indeholder bl.a. de første resultater baseret på Ældredatabasen for 2022. Resultater vedrørende faktisk tilbagetrækningsalder for 2022 vil på et senere tidspunkt blive grundigere analyseret, når Ældredatabasen er blevet suppleret med yderligere information herom.

1 Indledning

I dette kapitel er formålet med notatet og det datagrundlag, der er anvendt, beskrevet.

1.1 Formål

Formålet med dette notat er at præsentere en række resultater vedrørende ældres beskæftigelse og tilbagetrækning, der primært er baseret på data for 2022. Resultaterne vedrører:

- Ældres forventede og faktiske tilbagetrækningsalder og forskelle mellem forventningerne og den faktiske adfærd
- Beskæftigelse efter folkepensionsalderen, herunder omfang og kendetegn ved disse beskæftigedes jobsituation og de muligheder og udfordringer, der er knyttet hertil
- Om det er lysten, der driver det at arbejde i en høj alder, eller om det sker mere nødtvungent.

Resultaterne i notatet er baseret på deskriptive analyser. Resultaterne siger derfor ikke i sig selv noget om, hvad der er årsag, og hvad der er virkning, men de kan danne udgangspunkt for diskussioner af mulige årsagssammenhænge.

1.2 Datagrundlag

Det primære datagrundlag er Ældredatabasen. Ældredatabasen, der er en forløbsdatabase, består i dag af seks bølger af data, som er indsamlet hvert femte år i perioden fra 1997 til 2022. Personer fra hver femte årgang fra 52 år og opefter indgår i databasen. For 1997 indgår oplysninger for seks årgange, nemlig 52-, 57-, 62-, 67-, 72- og 77-årige. I hver af de efterfølgende bølger er der tilføjet en ny årgang af 52-årige. I data for 2022 indgår derfor oplysninger

for 11 årgange, hvor de ældste er 102 år.¹ For mere information om Ældredatabasen, se Kjær et al. (2019).

Ældredatabasen er koblet med registeroplysninger fra Danmarks Statistik om højeste fuldførte uddannelse samt registeroplysninger om beskæftigelse og modtagelse af offentlige ydelser fra DREAM.

Dette notat er primært baseret på data fra Ældredatabasens 6. bølge, dvs. data fra 2022. Data for 2022 skiller sig ud ved, at svarprocenten er væsentlig lavere end i tidligere bølger, nemlig kun 45,5, se Tabel 1.1. Som følge af den lavere svarprocent er resultaterne i dette notat for 2022 vægtede. Den anvendte vægt, der er udarbejdet af Danmarks Statistik, er baseret på registeroplysninger om køn, alder, region, herkomst, uddannelsesniveau, personlig indkomst, familiesammentype og familieindkomst.

Tabel 1.1 Antal respondenter og svarprocent for Ældredatabasens seks bølger

	Antal respondenter	Svarprocent
1997	5.864	70,3
2002	8.207	83,6
2007	9.633	74,5
2012	9.965	74,7
2017	10.061	67,3
2022	10.251	45,5

Vi mangler desværre spørgeskemaoplysninger om faktisk tilbagetrækningsalder for en del af de personer, der ifølge Ældredatabasen er holdt helt op med at arbejde i 2022. For disse personer har vi baseret variabelen "faktisk tilbagetrækningsalder" på oplysninger fra DREAM om beskæftigelse og modtagelse af offentlige ydelser. For nærmere beskrivelse af vores fremgangsmåde, se Bilag 1.

Resultater vedrørende faktisk tilbagetrækningsalder for 2022 vil på et senere tidspunkt blive grundigere analyseret, når Ældredatabasen er blevet suppleret med yderligere information herom.

¹ Reelt er det årgange og ikke aldre, der er udvalgt til at deltage i Ældredatabasen. Det vil sige, at fx '67-årige' i 2022, der omfatter personer født i 1955, reelt dækker over både 66- og 67-årige. Vi har for nemheds skyld valgt blot at benævne personer fra hver årgang med afsæt i den højeste alder, de kunne have haft på interviewtidspunktet. Dette valg skal ses i lyset af, at dataindsamlingen typisk har fundet sted i løbet af andet halvår, hvorfor flertallet af en interviewet årgang havde fyldt år i det pågældende år, da de blev interviewet.

2 Forventet og faktisk tilbagetrækningsalder

I dette kapitel viser vi udviklingen over tid i a) 57-åriges forventede tilbagetrækningsalder og b) 67-åriges faktiske tilbagetrækningsalder. Desuden sammenligner vi, hvornår personer fra årgang 1955 forventede at trække sig tilbage, da de var 57 år i 2012, og hvornår de faktisk har forladt arbejdsmarkedet baseret på oplysninger for 2022, da de var 67 år.²

Tal for forventet tilbagetrækningsalder for 57-årige og faktisk tilbagetrækningsalder for 67-årige i 2022 efter køn og uddannelse fremgår af Bilag 2. Det samme gælder forventet og faktisk tilbagetrækningsalder for årgang 1955.

Vi mangler som nævnt i kapitel 1 spørgeskemaoplysninger om faktisk tilbagetrækningsalder for en del af de respondenter, der ifølge Ældredatabasen var holdt op med at arbejde i 2022. For de 67-årige drejer det sig om ca. halvdelen. For disse personer er variabelen 'faktisk tilbagetrækningsalder' baseret på oplysninger fra DREAM om beskæftigelse og modtagelse af offentlige ydelser, se beskrivelsen af vores fremgangsmåde i Bilag 1.

Den forventede tilbagetrækningsalder for 57-årige har generelt været stigende siden 2007. Denne udvikling er fortsat fra 2017 til 2022, hvilket ses af Figur 2.1.³

I 2022 forventer 36 pct. (mod 33 pct. i 2017) af de 57-årige, at de vil trække sig tilbage, når de er 66-69 år. 19 pct. (mod 15 pct. i 2017) forventer at trække sig tilbage, når de er 65 år, mens 13 pct. (mod 10 pct. i 2017) først forventer at trække sig tilbage, efter at de er fyldt 70 år. Det vil sige, at andelen af 57-årige, der forventer at trække sig tilbage ved de 65 år eller senere, er steget med 10 procentpoint fra 58 pct. i 2017 til 68 pct. i 2022.

Samtidig er andelen, der forventer at trække sig tilbage, når de er 63-64 år, faldet markant fra 18 pct. i 2017 til 6 pct. i 2022.

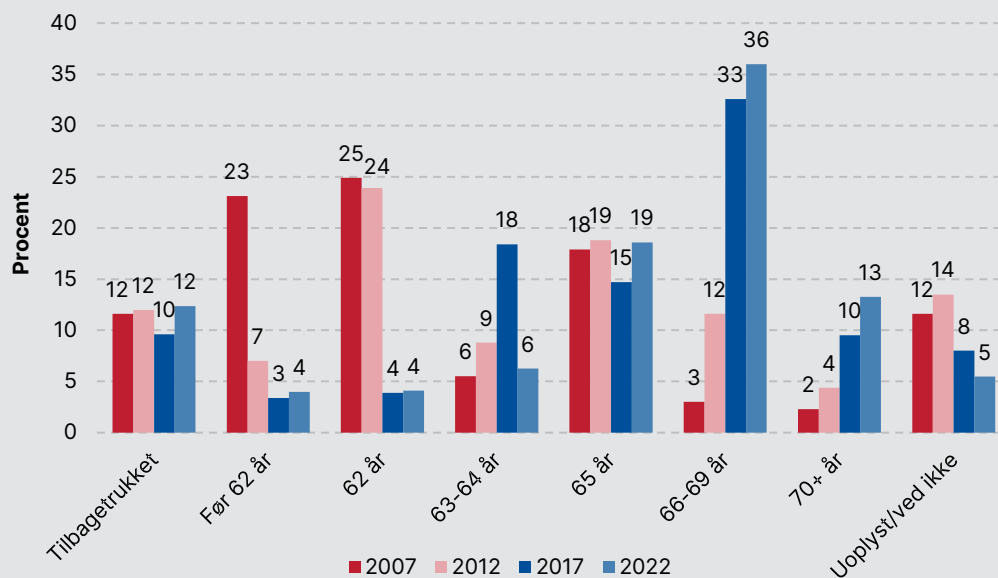
---

² For argumenter for valg af fokus på hhv. 57- og 67-årige og for fremgangsmåde anvendt til opgørelse af hhv. forventet og faktisk tilbagetrækningsalder, se Larsen & Amilon (2019).

³ Den forventede tilbagetrækningsalder er alene vist for 2007 og frem, dvs. er baseret på Ældredatabasens 3.-6. bølge. Der er ikke medtaget resultater for 1997 og 2002 pga. databrud mellem 2012 og 2007, se Larsen & Amilon (2019), hvor resultaterne for 1997 og 2002 også fremgår.

Figur 2.1 Forventet tilbagetrækningsalder for 57-årige

57-årige fordelt på tilbagetrukne og forventet tilbagetrækningsalder for dem, der fortsat er i beskæftigelse, 2007, 2012, 2017 og 2022. (Vægtet) procent.

Anm.: Beregningsgrundlag (2022): 1.564.

Kilde: Tal for 2007, 2012 og 2017 er hentet fra Larsen & Amilon (2019).

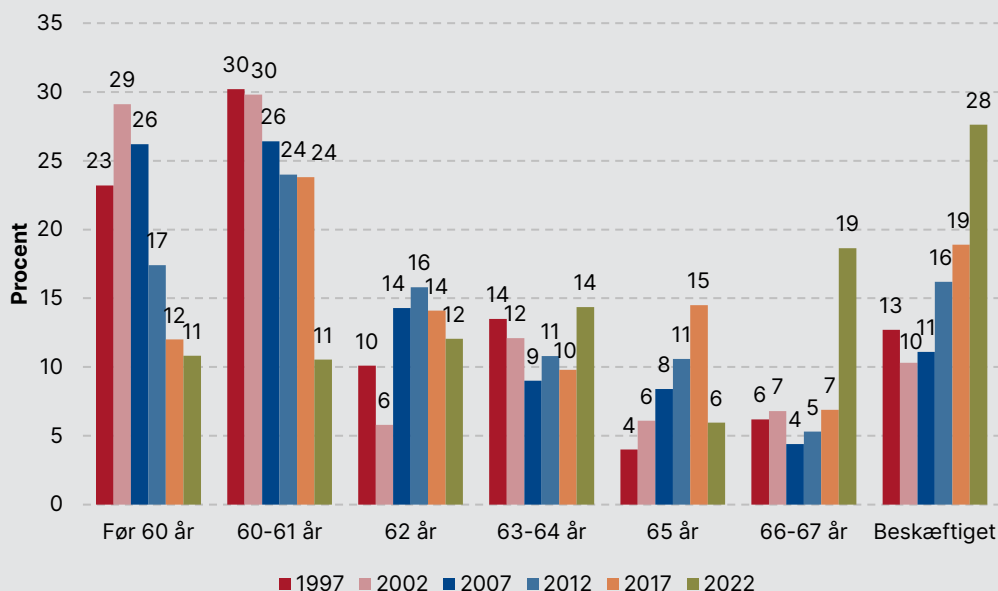
Den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder er steget fra ca. 62 år i starten af 00'erne til næsten 67 år i 2022 (F&P, 2023). Denne udvikling viser sig også, når vi ser på udviklingen i den faktiske tilbagetrækningsalder for 67-årige, se Figur 2.2.

Ser vi på de nyeste tal for 67-årige i 2022, finder vi, at af dem, der har trukket sig tilbage, er det mest almindelige, at de har forladt arbejdsmarkedet i alderen 66-67 år, hvilket 19 pct. har gjort. Denne andel er steget med 12 procentpoint siden 2017. Samtidig er 28 pct. af de 67-årige i 2022 fortsat i beskæftigelse i 2022, hvilket er en stigning på 9 procentpoint siden 2017. Det vil sige, at andelen af 67-årige, der arbejder indtil 66 år eller senere, er steget fra 26 pct. i 2017 til 47 pct. i 2022.

Andelen af 67-årige, der trak sig tilbage som 60-61-årige, er derimod faldet markant fra 24 til 11 pct. fra 2017 til 2022.

Figur 2.2 Faktisk tilbagetrækningsalder for 67-årige

67-årige fordelt på beskæftigede og faktisk tilbagetrækningsalder for tilbagetrukne, 1997, 2002, 2007, 2012, 2017 og 2022. (Vægtet) procent.

Anm.: Beregningsgrundlag (2022): 1.722.

Kilde: Tal for 1997, 2002, 2007, 2012 og 2017 er hentet fra Larsen & Amilon (2019)

Tager vi udgangspunkt i personer fra årgang 1955, finder vi, at der er relativt store forskelle mellem deres forventede tilbagetrækningsalder, da de var 57 år i 2012, og deres faktiske tilbagetrækningsalder, da de var 67 år i 2022, se Figur 2.3.

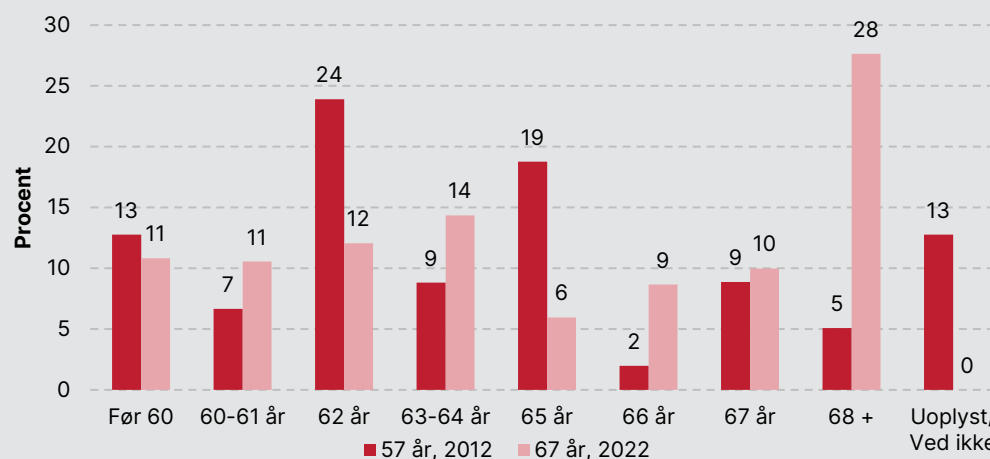
Der er særligt forskel på den forventede og faktiske tilbagetrækningsalder i den øvre ende af fordelingen: 5 pct. af årgang 1955 forventede at trække sig tilbage som 68-årige eller senere, da de i 2012 var 57 år. Derimod er det hele 28 pct. af dem, som stadig er i beskæftigelse som 67-årige i 2022. Denne gruppe er i Figur 2.3 vist som dem, der først trækker sig tilbage, når de er 68 år eller ældre.⁴

⁴ Nogle af de 67-årige, som fortsat er i beskæftigelse, kan selvsagt også forlade arbejdsmarkedet, når de er 67 år. Vi har her vist dem med en tilbagetrækningsalder på 68+ år for at adskille dem fra de personer, der har forladt arbejdsmarkedet, da de var 67 år.

Samtidig er de andele af årgang 1955, der som 57-årige i 2012 forventede at trække sig tilbage som hhv. 62- og 65-årige, markant større (hhv. 24 og 19 pct.) end de andele, der faktisk har vist sig at gøre dette (hhv. 12 og 6 pct.).

Figur 2.3 Forventet og faktisk tilbagetrækningsalder for årgang 1955

Årgang 1955 fordelt på forventet tilbagetrækningsalder i 2012 (som 57-årige) og faktisk tilbagetrækningsalder i 2022 (som 67-årige). (Vægtet) procent.

Anm.: Observationstal: 2012: 1769; 2022: 1722. Opgørelsen er dermed baseret på i alt 3.491 besvarelser. Disse besvarelser er indsamlet blandt i alt 2.366 personer. Af dem indgår 1.122 personer svarende til 47 pct. i opgørelserne for både 2012 og 2022.

De fundne forskelle mellem forventet og faktisk tilbagetrækningsadfærd for årgang 1955 viser sig uanset køn og uddannelse, se Bilag 2.

Med afsæt i resultaterne i Figur 2.3 har vi forsøgsvis beregnet, hvor stor forskellen for årgang 1955 mellem den forventede og den faktiske tilbagetrækningsalder er i gennemsnit. Et forsigtigt bud er, at forskellen er på 1,2 år.⁵

Forskellen kan bl.a. skyldes tilbagetrækningsreformen fra 2011, der betød, at de forhøjelser af efterløns- og folkepensionsalderen, der blev besluttet med Velfærdsaftalen i 2006, blev fremrykket med 5 år (Beskæftigelsesministeriet, 2023).

⁵ Forventet/faktisk tilbagetrækning før 60 år er udeladt af beregningen (tilbagetrækning før denne alder må overvejende antages at være førtidspension, som ikke kan siges at være et valg, hvilket i større omfang må forventes at være tilfældet ved højere tilbagetrækningsalder – desuden er andelen i 'før 60'-kategorien stort set den samme ved de to aldre). 'Uoplyst/ved ikke' er også udeladt. Tilbagetrækningsalderen for beskæftigede 67-årige er sat til 68 år.

Folkepensionsalderen for årgang 1955 er i dag 66,5 år for dem, der er født i 1. halvår, mens den er 67 år for dem, der er født i 2. halvår. De mange fra årgang 1955, som i 2012 forventede at forlade arbejdsmarkedet ved 65-årsalderen (svarende til årgangens folkepensionsalder før tilbagetrækningsreformen i 2011), indikerer, at ikke alle på daværende tidspunkt havde et klart billede af, hvad 2011-reformen betød for deres folkepensionsalder.

De mange fra årgang 1955, der i 2012 forventede at trække sig tilbage ved 62 år, stemmer derimod – til dels – overens med de ændringer i alderen for adgang til efterløn, der blev gennemført i forbindelse med tilbagetrækningsreformen i 2011: Denne adgangsalder blev hævet til 61,5 år for personer fra årgang 1955, der er født i 1. halvår, og til 62 år for dem, der er født i 2. halvår. Forventet tilbagetrækning ved 62 år kan imidlertid også ses i lyset af de regler for modregning ved tilbagetrækning på efterløn som 60- eller 61-årig, der fandtes før 2011-reformen. Uanset hvad viser resultaterne, at færre af personerne fra årgang 1955 end forventet forlod arbejdsmarkedet som 62-årige.

Dertil kommer, at den høje beskæftigelse i de senere år kan have bidraget til, at relativt mange fra årgang 1955 fortsat er i beskæftigelse som 67-årige. En stor efterspørgsel efter arbejdskraft har således givetvis bidraget til, at flere ældre har haft lysten til og muligheden for at blive ved med at arbejde.

3 I beskæftigelse efter folkepensionsalderen

I dette kapitel ser vi på, hvor mange der er beskæftiget efter folkepensionsalderen, hvad der kendetegner disse beskæftigedes jobsituation, og hvilke muligheder og udfordringer der er knyttet til at være i beskæftigelse efter denne alder.

De steder, hvor det er muligt, er de fundne resultater vist særskilt efter køn og højeste fuldførte uddannelse, se Bilag 3.

3.1 Hvor mange er i beskæftigelse?

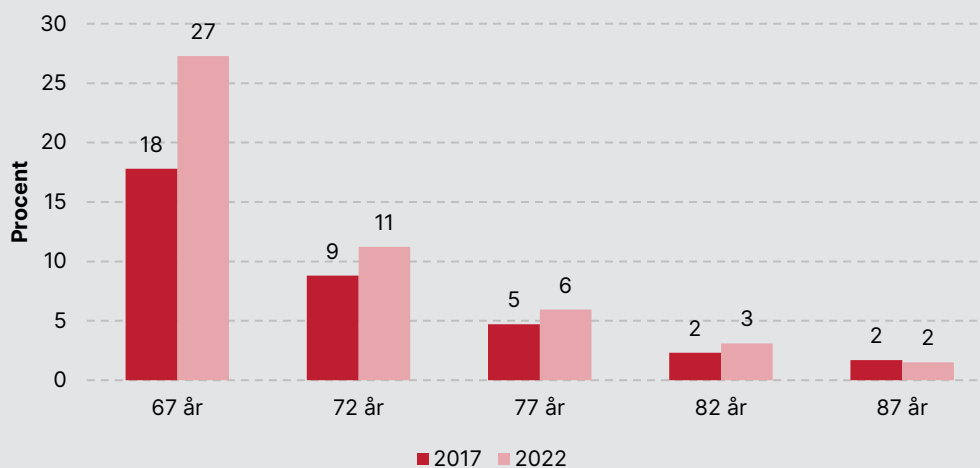
27 pct. af de 67-årige var i beskæftigelse i 2022, se Figur 3.1. Beskæftigelsesandelen falder med alderen. Det mest markante fald ser vi fra 67 til 72 år, hvor beskæftigelsesandelen falder fra 27 til 11 pct. Blandt 82- og 87-årige er kun 2-3 pct. i beskæftigelse.

Når vi sammenligner de fundne tal for 2022 med tilsvarende tal for 2017, finder vi den mest markante forskel for de 67-årige: I 2017 var kun 18 pct. af denne aldersgruppe i beskæftigelse.

Figur 3.1 Beskæftigelse omkring og efter folkepensionsalderen

Andel personer, der er i beskæftigelse, særskilt for aldrene 67¹, 72, 77, 82 og 87 år, 2017 og 2022. Vægtet procent.

Anm.: Beregningsgrundlag (2022): 67 år: 1.738; 72 år: 1.628; 77 år: 1.552; 82 år: 802; 87 år: 324.

Note: ¹ Beskæftigelsesandelen for 67-årige afviger fra resultatet i Figur 2.2, fordi personer, der aldrig har været på arbejdsmarkedet, indgår i beregningsgrundlaget i denne opgørelse.

Kilde: Tal for 2017 er hentet fra Larsen, Amilon & Casier (2019).

3.2 Jobsituation

Med det formål at få et billede af, hvad der kendetegner personer, der er i beskæftigelse efter folkepensionsalderen i 2022, skelner vi i dette og det efterfølgende afsnit mellem tre grupper af beskæftigede, nemlig:

- 72-, 77-, 82- og 87-årige (i det følgende benævnt '72-87-årige'), dvs. personer, der er i beskæftigelse efter folkepensionsalderen
- 67-årige, dvs. personer, der er i beskæftigelse omkring folkepensionsalderen⁶
- 62-årige, dvs. personer, der er i beskæftigelse før folkepensionsalderen.⁷

⁶ Dataindsamlingen for 2022 fandt sted i perioden 2. halvår 2022 – 1. halvår 2023. Det vil sige, at personer født i 1955, der her er benævnt '67-årige', reelt kan være 66-68 år på dataindsamlingstidspunktet. Folkepensionsalderen for årgang 1955 er 66,5 år for dem, der er født i 1. halvår, mens den er 67 år for dem, der er født i 2. halvår.

⁷ De forskelle mellem grupperne, som omtales i dette og det efterfølgende afsnit, er statistisk signifikante på (mindst) et 10-procents-niveau. Forskelle, der ikke opfylder dette krav, betegnes 'ikke nævneværdige'.

For de tre grupperes fordeling på køn og uddannelse, se Bilagstabel 3.1 i Bilag 3.

I dette afsnit ser vi på, hvad der adskiller de tre grupper, når det gælder, om de er selvstændige eller lønmodtagere, hvor mange timer, de arbejder om ugen, og hvor længe de har haft deres arbejde.

Indledningsvis skal nævnes, at 78 pct. af de 62-årige var i beskæftigelse i 2022.

Det at være selvstændig eller medhjælpende ægtefælle er især udbredt blandt de 72-87-årige, dvs., blandt dem, der er beskæftigede efter folkepensionsalderen. I denne gruppe er næsten halvdelen (44 pct.) af de beskæftigede selvstændige eller medhjælpende ægtefæller. Blandt de beskæftigede 67-årige – altså dem, der arbejder omkring folkepensionsalderen – drejer det sig om ca. hver femte (21 pct.), mens kun hver tiende af de beskæftigede 62-årige er selvstændige eller medhjælpende ægtefæller.

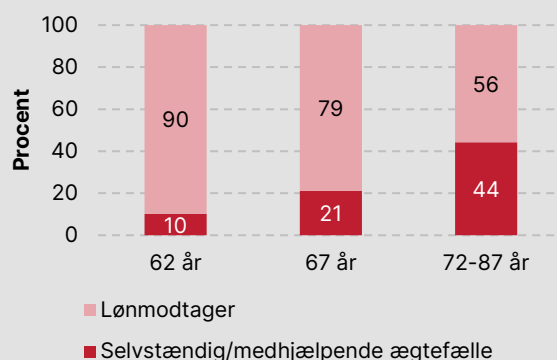
Personer, der er i beskæftigelse efter folkepensionsalderen, arbejder som forventet færre timer om ugen end yngre aldersgrupper. De beskæftigede i alderen 72-87 år arbejder i gennemsnit normalt 25 timer om ugen, se Tabel 3.1. Hele 30 pct. af de beskæftigede i denne aldersgruppe er imidlertid beskæftigede på fuld tid eller mere, dvs. at de normalt arbejder mindst 37 timer om ugen.

Gennemsnittet for 67-årige er 30 timer pr. uge, og for denne aldersgruppe gælder, at ca. halvdelen arbejder mindst på fuld tid.

Vi finder som forventet den højeste ugentlige arbejdstid for de 62-årige. For beskæftigede i denne aldersgruppe gælder, at de i gennemsnit normalt arbejder 36 timer om ugen. 68 pct. (eller 2 ud af 3) af de beskæftigede 62-årige arbejder mindst på fuld tid.

Figur 3.2 **Selvstændig eller lønmodtager?**

Beskæftigede fordelt efter, om de er selvstændige/medhjælpende ægtefæller eller lønmodtagere, særligt for aldrene 62, 67 og 72-87 år, 2022. Vægtet procent.

Anm.: Beregningsgrundlag: 62 år: 1.145; 67 år: 513; 72-87 år: 317.

Tabel 3.1 Beskæftigede fordelt efter det normale antal arbejdstimer pr. uge (vægtet procent) og gennemsnit (antal timer), særskilt for aldrene 62, 67 og 72-87 år, 2022.

	62 år	67 år	72-87 år
Under 10 timer	2,2	10,7	20,0
10-19 timer	4,1	12,9	20,3
20-29 timer	6,4	12,9	17,4
30-36 timer	19,1	14,6	12,3
37-40 timer	55,2	36,2	20,3
Over 40 timer	13,0	12,6	9,8
I alt	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	36	30	25
Beregningsgrundlag	1.147	516	320

De beskæftigede 72-87-årige – altså dem, der arbejder efter folkepensionsalderen – har i gennemsnit haft deres arbejde i 24 år, se Tabel 3.2. Hver fjerde af dem (eller 26 pct.) har haft deres arbejde i mindst 40 år. 10 pct. af dem har haft deres job i mindre end 5 år, hvilket tyder på, at de har skiftet job, efter at de har passeret folkepensionsalderen.

Til sammenligning har de beskæftigede 67-årige i gennemsnit haft deres job i 19 år, 16 pct. af dem har haft arbejdet i mindst 40 år, mens 20 pct. har haft det i mindre end 5 år. Gennemsnittet for de beskæftigede 62-årige er 16 år. For denne aldersgruppe gælder, at 7 pct. har haft deres arbejde i mindst 40 år, mens 25 pct. har haft det i mindre end 5 år.

Tabel 3.2 Beskæftigede fordelt efter, hvor længe de har haft deres arbejde (vægtet procent) og gennemsnit (antal år), særskilt for aldrene 62, 67 og 72-87 år, 2022.

	62 år	67 år	72-87 år
Under 5 år	25,0	20,0	10,4
5-9 år	16,0	14,5	16,1
10-19 år	22,1	22,1	22,2
20-29 år	16,1	16,0	14,6

	62 år	67 år	72-87 år
30-39 år	13,8	11,5	11,3
40+ år	6,8	15,8	25,5
I alt	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	16	19	24
Beregningsgrundlag	1.144	513	317

3.3 Muligheder og udfordringer

I dette afsnit ser vi på de muligheder og udfordringer, der er knyttet til at være beskæftiget efter folkepensionsalderen. Formålet er at give et billede af, hvad der driver det at være beskæftiget i en høj alder.

3.3.1 Muligheder

Vi har først set på, om de tre grupper af beskæftigede har forskellige muligheder på jobbet, når det gælder, om de synes, at de kan:

- bruge deres kvalifikationer rigtigt
- tilrettelægge deres arbejde selv
- bruge deres erfaring
- få lov til at udvikle sig.

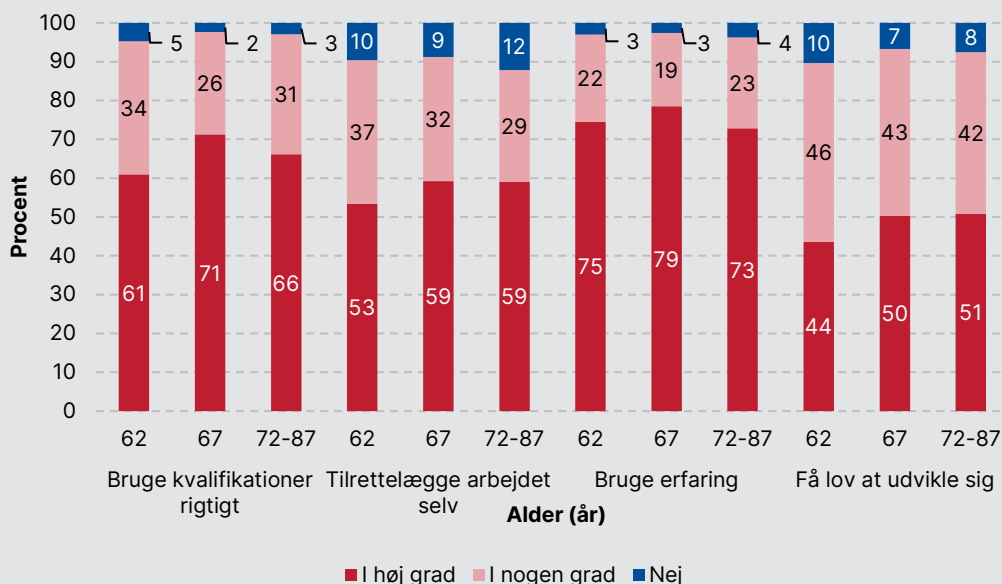
Bemærk, at disse spørgsmål alene er stillet til de personer, der er beskæftigede som lønmodtagere. Resultaterne fremgår af Figur 3.3.

Vi finder, at de personer, der er i beskæftigelse efter pensionsalderen – altså de beskæftigede 72-87-årige – ikke adskiller sig nævneværdigt fra de yngre aldersgrupper, når det gælder disse jobmuligheder.

Derimod oplever 67-årige i større lidt omfang end 62-årige, at de kan bruge deres kvalifikationer rigtigt, og at de får lov til at udvikle sig.

Figur 3.3 Lønmodtageres jobmuligheder

Lønmodtagere fordelt efter, om de synes, at de kan a) bruge deres kvalifikationer rigtigt, b) tilrettelægge deres arbejde selv, c) bruge deres erfaring og d) få lov til at udvikle sig, særligt for aldrene 62, 67 og 72-87 år, 2022. Vægtet procent.

Anm.: Beregningsgrundlag (min.): 62 år: 1.032; 67 år: 411; 72-87 år: 175.

Vi har dernæst set på, om de 72-87-årige i større omfang end de yngre aldersgrupper – hvis de ønsker det – har mulighed for:

- at reducere deres arbejdstid
- at flytte til et mindre krævende arbejde
- at få et mere udfordrende arbejde.

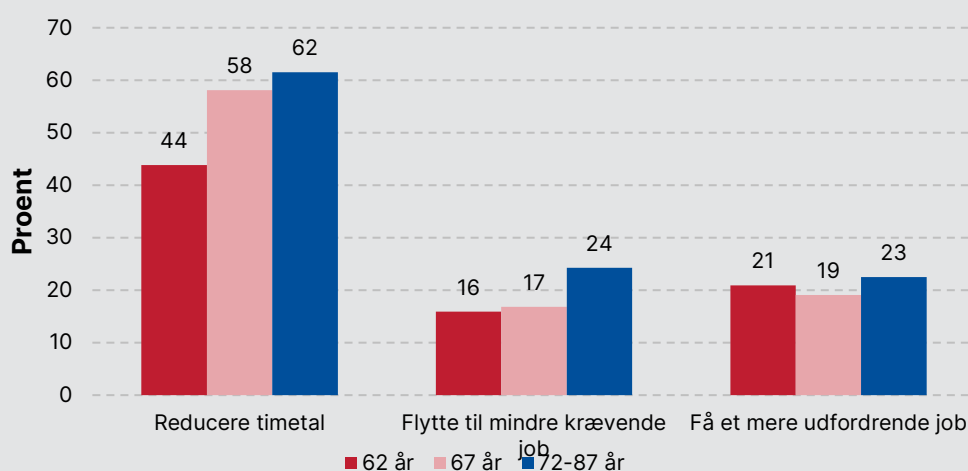
I alle tilfælde drejer det sig om muligheder i deres aktuelle/seneste arbejde. Også her er spørgsmålene kun stillet til lønmodtagere. Resultaterne fremgår af Figur 3.4.

Vi finder, at både de 72-87-årige og de 67-årige i større omfang oplever, at de har mulighed for at få reduceret deres timetal end de 62-årige: For de 72-87-årige og de 67-årige gælder, at ca. 60 pct. oplever, at de har denne mulighed, mens dette kun gælder 44 pct. af de 62-årige.

De 72-87-årige adskiller sig desuden fra både de 62- og de 67-årige ved, at flere af dem oplever, at de har mulighed for at flytte til et mindre krævende job: 24 pct. af dem oplever dette mod 16-17 pct. i de yngre aldersgrupper.

Figur 3.4 Lønmodtageres muligheder for at få nedsat arbejdstid eller ændret jobindhold

Andel af lønmodtagere, der – hvis de selv ønsker det – har mulighed for at a) reducere antallet af arbejdstimer i deres aktuelle job, b) flytte til et mindre krævende job på deres aktuelle arbejdssted eller c) få et mere udfordrende job på deres aktuelle arbejdssted, særskilt for alderne 62, 67 og 72-87 år, 2022. Vægtet procent.

Anm.: Beregningsgrundlag: 62 år: 1.037; 67 år: 413; 72-87 år: 177.

Endelig er der ikke forskel på de tre grupper, når det gælder, om de har mulighed for at få et mere udfordrende job. Cirka 20 pct. i hver af de tre grupper oplever dette.

3.3.2 Udfordringer

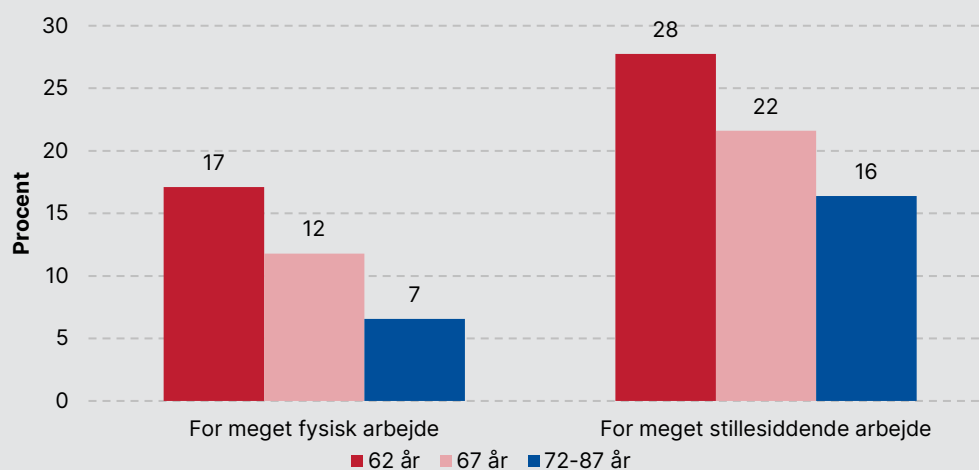
I forhold til udfordringer har vi først set på, om beskæftigede 72-87-årige adskiller sig fra beskæftigede i yngre aldersgrupper, når det gælder, om de har for meget fysisk eller for meget stillesiddende arbejde. Resultaterne fremgår af Figur 3.5.

Vi finder, at færre af de 72-87-årige end af de 62- og de 67-årige oplever, at de har sådanne udfordrende jobkrav. Kun 7 pct. af de 72-87-årige oplever, at

de har for meget fysisk arbejde mod 12 pct. af de 67-årige og 17 pct. af de 62-årige. Flere af de 72-87-årige – nemlig 17 pct. – oplever at have for meget stillesiddende arbejde. De tilsvarende andele for 67- og 62-årige er hhv. 22 og 28 pct.

Figur 3.5 Beskæftigede med udfordrende jobkrav

Andel af de beskæftigede, der synes, at deres arbejde kræver for meget a) fysisk arbejde eller b) stillesiddende arbejde, særskilt for aldrene 62, 67 og 72-87 år, 2022. Vægtet procent.

Anm.: Beregningsgrundlag: 62 år: 1.147; 67 år: 516; 72-87 år: 320.

De fundne forskelle mellem aldersgrupperne er givetvis en følge af, at de beskæftigede 72-87-årige er en meget selekteret gruppe: De personer, der har et arbejde, som de oplever kræver især for meget fysisk arbejde, har givetvis typisk forladt arbejdsmarkedet for længst.

Vi har dernæst set på, om de 72-87-årige adskiller sig fra de 67-årige og de 62-årige, når det gælder, om de oplever, at deres trivsel på arbejdspladsen er generet af:

- højt arbejdstempo
- travlhed og stramme tidsplaner
- manglende indflydelse
- manglende anerkendelse og respekt.

Disse spørgsmål er alene stillet til dem, der er beskæftigede som lønmodtagere. Resultaterne fremgår af Figur 3.6.

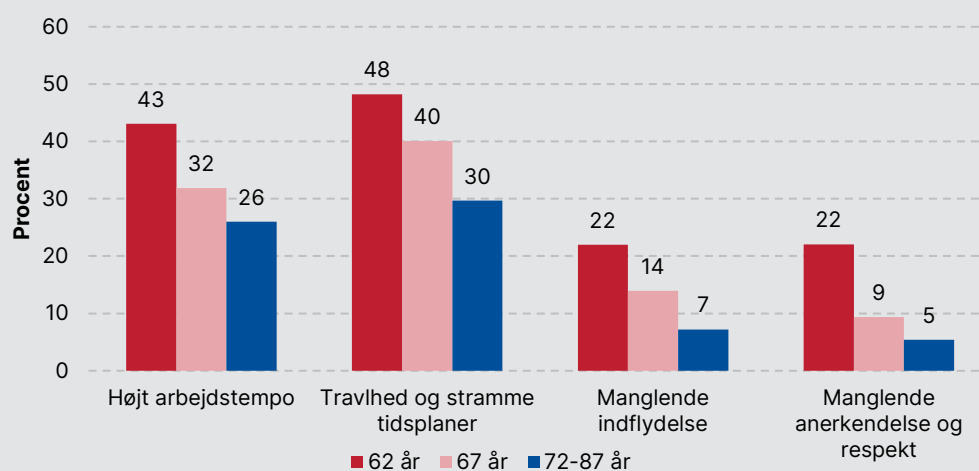
Færre af de 72-87-årige end af de 62-årige oplever, at deres trivsel er generet af højt arbejdstempo: Dette gælder 26 pct. af de 72-87-årige mod 43 pct. af de 62-årige. For de 67-årige gælder dette 32 pct. – en andel, der ikke adskiller sig nævneværdigt fra resultatet for de 72-87-årige.

Samme billede tegner sig, når det gælder oplevelsen af manglende anerkendelse og respekt som gener for trivsel: Kun 5 pct. af de 72-87-årige oplever dette mod 22 pct. af de 62-årige. For 67-årige er andelen 9 pct.

Også her afspejler forskellene mellem aldersgrupperne givetvis selektion: De lønmodtagere, der oplever gener for trivsel, er givetvis mere tilbøjelige til at forlade arbejdsmarkedet tidligt end andre lønmodtagere. Det vil sige: Jo højere alder, jo færre af de tilbageværende lønmodtagere oplever gener for trivsel.

Figur 3.6 Lønmodtageres oplevelse af gener for trivsel

Andel af lønmodtagere, der oplever, at deres trivsel på arbejdspladsen er generet af a) højt arbejdstempo, b) travlhed og stramme tidsplaner, c) manglende indflydelse eller d) manglende anerkendelse og respekt, særskilt for aldrene 62, 67 og 72-87 år, 2022. Vægtet procent.

Anm.: Beregningsgrundlag: 62 år: 1.137; 67 år: 413; 72-87 år: 177.

72-87-årige oplever i mindre omfang end både 67-årige og 62-årige, at deres trivsel er generet af hhv. travlhed og stramme tidsplaner samt manglende indflydelse. 30 pct. af de 72-87-årige oplever travlhed og stramme tidsplaner

som gener for trivsel mod hhv. 40 og 48 pct. af de 67- og 62-årige. De tilsvarende tal for oplevelsen af manglende indflydelse er 7 pct. for de 72-87-årige mod hhv. 14 og 22 pct. for de 67- og 62-årige.

Resultaterne viser dermed generelt, at personer, der er i beskæftigelse efter folkepensionsalderen (72-87-årige), i mindre omfang oplever de undersøgte former for gener for trivsel end personer, der er i beskæftigelse før denne alder (62-årige).

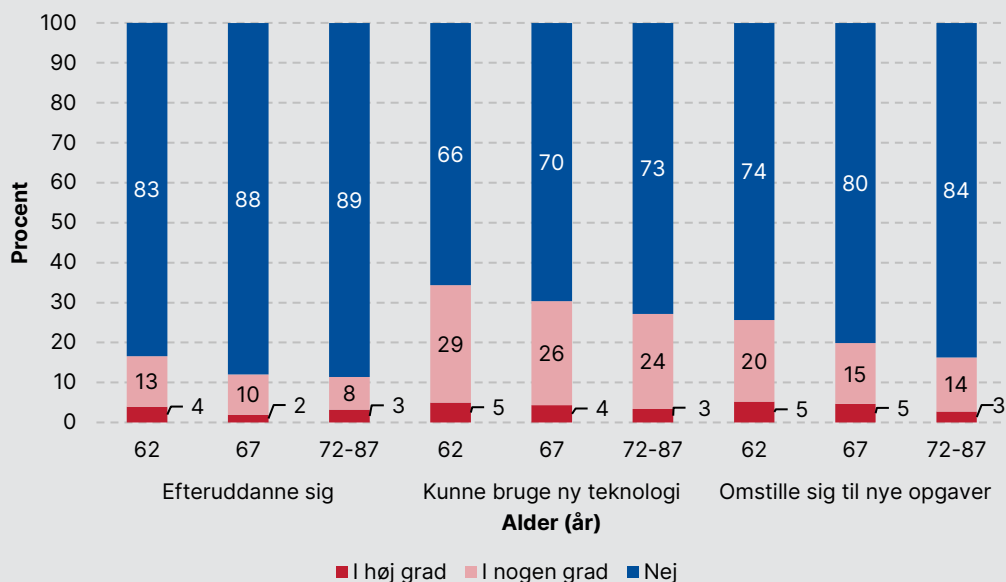
Endelig har vi set på, om 72-87-årige adskiller sig fra yngre aldersgrupper, når det gælder, om de synes, at de har vanskeligt ved at leve op til arbejdspladssens krav, når det gælder om:

- at efteruddanne sig
- at kunne bruge ny teknologi
- at omstille sig til nye opgaver

Spørgsmålene er alene stillet til de personer, der er i beskæftigelse som lønmodtagere. Resultaterne fremgår af Figur 3.7.

Figur 3.7 Lønmodtageres vanskeligheder ved at leve op til jobkrav

Andel af beskæftigede lønmodtagere, der synes, at de har vanskeligt ved at leve op til arbejdspladens krav om at a) efteruddanne sig, b) kunne bruge ny teknologi eller c) omstille sig til nye opgaver, særligt for aldrene 62, 67 og 72-87 år, 2022. Vægtet procent.

Anm.: Beregningsgrundlag (min.): 62 år: 1.029; 67 år: 409; 72-87 år: 174.

Lidt færre af de 72-87-årige end af de 62-årige oplever, at det er vanskeligt at leve op til arbejdspladens krav om at efteruddanne sig: 11 pct. af de 72-87-årige oplever dette i høj eller nogen grad mod 17 pct. af de 62-årige. De 67-årige adskiller sig ikke nævneværdigt fra de øvrige grupper i denne forbindelse.

Tilsvarende er der færre af de 72-87-årige end af de 62-årige, der oplever, at de har vanskeligt ved at leve op til kravene om at omstille sig til nye opgaver: 17 pct. af de 72-87-årige oplever dette i høj eller nogen grad mod 25 pct. af de 62-årige. De 67-årige adskiller sig ikke nævneværdigt fra de 72-87-årige i denne forbindelse.

Derimod er der ikke nævneværdigt forskel på de tre grupper, når det gælder, hvor mange af dem der oplever, at det er vanskeligt at leve op til kravene om at kunne bruge ny teknologi. Andelen i hver af de tre grupper, der oplever dette i høj eller nogen grad, ligger omkring 30 pct.

4 Arbejdes der af lyst eller mere nødtvungent?

I dette afsnit ser vi nærmere på, om personer, der arbejder i en høj alder, gør dette af lyst, eller om det sker mere nødtvungent. Til brug herfor har vi taget afsæt i årgang 1955 i 2022, dvs. personer, der er ca. 67 år⁸ på dataindsamlingsstidspunktet.

Vi har opdelt disse 67-årige i tre grupper efter, om de:

- er i beskæftigelse, men ikke modtager efterløn eller pension⁹ (her kaldet 'beskæftigede i øvrigt')
- er i beskæftigelse og samtidig modtager efterløn og/eller pension
- har forladt arbejdsmarkedet.

I Figur 4.1 er vist, hvordan 67-årige er fordelt på de tre grupper. 67-årige, der aldrig har været på arbejdsmarkedet, indgår ikke i opgørelsen. Det fremgår – i tråd med resultaterne i kapitel 2 – at 28 pct. af de 67-årige er i beskæftigelse i 2022. Cirka halvdelen af disse beskæftigede modtager samtidig efterløn/pension.

Af Bilagstabel 4.1 i Bilag 4 fremgår, at mænd udgør 66 pct. af de beskæftigede i øvrigt, 58 pct. af de beskæftigede, der samtidig modtager efterløn/pension, og 42 pct. af de tilbagetrukne.

Det fremgår også af Bilagstabel 4.1, at 43 pct. af de beskæftigede i øvrigt har en videregående uddannelse. De tilsvarende andele for beskæftigede, der samtidig modtager efterløn/pension, og de tilbagetrukne er hhv. 37 og 30 pct. Omvendt har 36 pct. af de tilbagetrukne ikke en erhvervskompetencegivende uddannelse. Det samme gælder 27-29 pct. i de to grupper af beskæftigede.

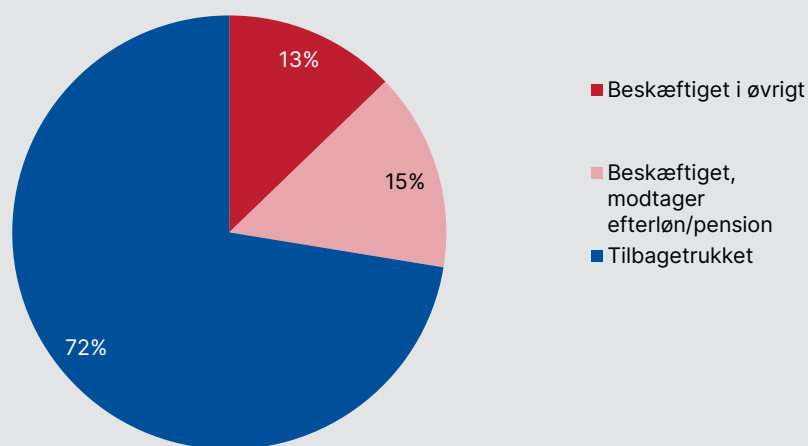
---

⁸ Dataindsamlingen for 2022 fandt sted i perioden 2. halvår 2022 – 1. halvår 2023. Det vil sige, at personer født i 1955, der her er benævnt '67-årige', reelt kan være 66-68 år på dataindsamlingsstidspunktet.

⁹ 'Pension' omfatter her førtidspension, folkepension, tjenestemandspension, arbejdsmarkedspension og anden pension.

Figur 4.1 67-årige fordelt på de tre grupper

67-årige fordelt efter, om de er beskæftiget i øvrigt, er beskæftiget og samtidig modtager efterløn/pension eller har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet, 2022. Vægtet procent.

Anm.: Beregningsgrundlag: 1.724.

For at få et billede af, om det at blive ved med at arbejde som ældre sker af lyst eller er mere nødtvunget, sammenligner vi de tre grupper. Her er fokus på deres økonomiske situation, familiemæssige forhold, helbred, forventede levetid og livskvalitet. Desuden sammenligner vi de to grupper af beskæftigede med hensyn til jobforhold.¹⁰

Der er mange oplysninger i Ældredatabasen, der potentielt kan være relevante i denne forbindelse. Da fokus her er på at give et billede af, om det at arbejde i en høj alder sker af lyst eller mere nødtvunget, har vi her haft fokus på de typer af forhold, hvor der har vist sig at være forskelle mellem de tre grupper.

Afslutningsvis har vi samlet de fundne resultater med henblik på at give et bud på, om det at arbejde i en høj alder især sker af lyst eller mere nødtvunget.

¹⁰ De forskelle mellem grupperne, som omtales i dette kapitel, er statistisk signifikante på (mindst) et 10-procents-niveau. Forskelle, der ikke opfylder dette krav, betegnes 'ikke nævneværdige'.

4.1 Økonomisk situation

Vi ser først på, hvordan de tre grupper adskiller sig fra hinanden, når det gælder deres oplevelse af deres økonomiske situation, se Tabel 4.1.

Tabel 4.1 67-årige fordelt efter, hvordan de synes, at deres økonomi er, særskilt for de tre grupper, 2022. Vægtet procent.

	Beskæftiget i øvrigt	Beskæftiget, modtager efterløn/pension	Tilbagetrukket
Meget god	37,6	37,4	26,9
God	45,2	39,4	38,8
Nogenlunde	13,1	19,2	27,0
Dårlig/meget dårlig	4,1	4,0	7,3
I alt	100,0	100,0	100,0
Beregningsgrundlag	239	277	1.205

Vi finder ikke overraskende, at flere af de beskæftigede end af de tilbagetrukne oplever, at deres økonomi er god eller meget god. For begge grupper af beskæftigede gælder, at omkring 80 pct. oplever dette mod 66 pct. af de tilbagetrukne. Samtidig er der lidt flere af de tilbagetrukne, der oplever, at deres økonomi er dårlig eller meget dårlig (7 vs. 4 pct.).

4.2 Familiemæssige forhold

Vi ser dernæst på, hvordan de tre grupper adskiller sig, når det gælder familiemæssige forhold, se Tabel 4.2.

Vi finder ikke de helt store forskelle. Dog skiller de beskæftigede i øvrigt sig lidt ud: Lidt flere af dem er i et parforhold (82 vs. 74-75 pct.), mens lidt færre af dem har børnebørn (70 vs. 76 pct.).¹¹

¹¹ Forskellen mellem de to grupper af beskæftigede med hensyn til at have børnebørn er dog ikke statistisk signifikant, men tæt på.

Tabel 4.2 Andel af 67-årige, der a) er i parforhold og b) har børnebørn, særskilt for de tre grupper. Vægtet procent.

	Beskæftiget i øvrigt	Beskæftiget, modtager efterløn/pension	Tilbagetrukket
Er i parforhold	81,9	74,7	73,7
Har børnebørn	69,5	76,1	75,9
Beregningsgrundlag	239	277	1.208

4.3 Helbred, forventet levetid og livskvalitet

Vi finder lidt større forskelle mellem grupperne, når vi sammenligner deres helbred, forventede levetid og livskvalitet.

Flere af de beskæftigede end af de tilbagetrukne oplever, at de har et godt eller et virkeligt godt helbred (ca. 70 vs. 57 pct.), mens færre af dem oplever, at deres helbred er dårligt eller meget dårligt (5-6 pct. vs. 10 pct.), se Tabel 4.3. De fundne forskelle hænger givetvis bl.a. sammen med selektion, idet 67-årige med dårligt helbred typisk allerede har forladt arbejdsmarkedet.

Tabel 4.3 67-årige fordelt efter, hvordan de alt i alt vil vurdere deres helbred, særskilt for de tre grupper. Vægtet procent.

	Beskæftiget i øvrigt	Beskæftiget, modtager efterløn/pension	Tilbagetrukket
Virkelig godt	17,1	14,7	10,5
Godt	55,2	54,2	46,8
Nogenlunde	23,1	25,5	32,8
Dårligt/meget dårligt	4,7	5,6	9,9
I alt	100,0	100,0	100,0
Beregningsgrundlag	239	277	1.204

Beskæftigede i øvrigt skiller sig ud ved, at de forventer at leve længere end de øvrige grupper: Kun 16 pct. af dem forventer højest at leve, indtil de fylder 80

år, mens 39 pct. af dem forventer at blive mindst 90 år, se Tabel 4.4. Til sammenligning forventer 27-29 pct. i de øvrige grupper højest at leve, indtil de fylder 80 år, mens 31-33 pct. forventer at blive mindst 90 år.

Tabel 4.4 67-årige fordelt efter forventet levetid¹, særskilt for de tre grupper. Vægtet procent.

	Beskæftiget i øvrigt	Beskæftiget, modtager efterløn/pension	Tilbagetrukket
67-80 år	15,6	26,7	28,8
81-85 år	30,0	22,4	22,5
86-90 år	15,0	19,9	15,8
90+ år	39,4	31,0	32,9
I alt	100,0	100,0	100,0
Beregningsgrundlag	222	255	1.115

Note: ¹ Opgørelsen af forventet levetid er baseret på følgende spørgsmål: "Hvor gammel tror du selv, at du bliver?".

De beskæftigede oplever at have større livskvalitet end de personer, der har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet, se Tabel 4.5.

Forskellen er mest udtalt, når vi ser på de beskæftigede i øvrigt¹²: I denne gruppe oplever 74 pct., at deres livskvalitet enten er meget god, eller at den er så god, at den ikke kan blive bedre, mens kun 8 pct. oplever, at den er nogenlunde. Ingen i denne gruppe oplever, at de har en dårlig livskvalitet. Til sammenligning oplever 60 pct. af de tilbagetrukne, at deres livskvalitet enten er meget god eller er så god, at den ikke kan blive bedre, mens 13 pct. oplever deres livskvalitet som nogenlunde, og 4 pct. oplever den som dårlig.

¹² Forskellen med hensyn til livskvalitet mellem de beskæftigede, der samtidig modtager efterløn/pension, og de tilbagetrukne, er ikke statistisk signifikant, men meget tæt på.

Tabel 4.5 67-årige fordelt efter, hvordan de oplever deres livskvalitet¹, særskilt for de tre grupper. Vægtet procent.

	Beskæftiget i øvrigt	Beskæftiget, modtager efterløn/pension	Tilbagetrukket
Så god, at den ikke kan blive bedre	13,0	12,8	9,7
Meget god	60,7	55,1	49,9
God	18,2	23,4	24,2
Nogenlunde	8,2	7,4	12,7
Dårlig	0,0	1,3	2,5
Meget dårlig	0,0	0,0	0,5
Så dårlig, at den ikke kunne blive værre	0,0	0,0	0,4
I alt	100,0	100,0	100,0
Beregningsgrundlag	238	275	1.188

Note: ¹ Opgørelsen af livskvalitet er baseret på følgende spørgsmål: "Når du tænker på de gode og dårlige ting, der påvirker din livskvalitet, hvordan vil du så alt i alt vurdere din livskvalitet?".

4.4 Jobforhold

Afslutningsvis ser vi på, om de to grupper af beskæftigede adskiller sig fra hinanden, når det gælder deres ugentlige arbejdstid og oplevelsen af deres jobforhold.

Ikke overraskende arbejder beskæftigede i øvrigt i gennemsnit flere timer pr. uge end beskæftigede, der samtidig modtager efterløn/pension (35 vs. 25 timer), se Tabel 4.6.

Forskellen mellem de to grupper viser sig desuden ved, at især beskæftigede i øvrigt arbejder mindst 37 timer om ugen (68 vs. 32 pct.), mens især beskæftigede, der samtidig modtager efterløn/pension, arbejder mindre end 20 timer om ugen (38 vs. 7 pct.).

Tabel 4.6 67-årige beskæftigede fordelt efter det normale antal arbejdstimer pr. uge (vægtet procent) og gennemsnit (antal timer), særskilt for de tre grupper, 2022.

	Beskæftiget i øvrigt	Beskæftiget, modtager efterløn/pension
Under 10 timer	4,2	16,3
10-19 timer	3,2	21,4
20-29 timer	5,4	19,4
30-36 timer	18,8	10,9
37-40 timer	52,5	22,2
Mere end 40 timer	15,9	9,8
I alt	100,0	100,0
Gennemsnit	35	25
Beregningsgrundlag	239	277

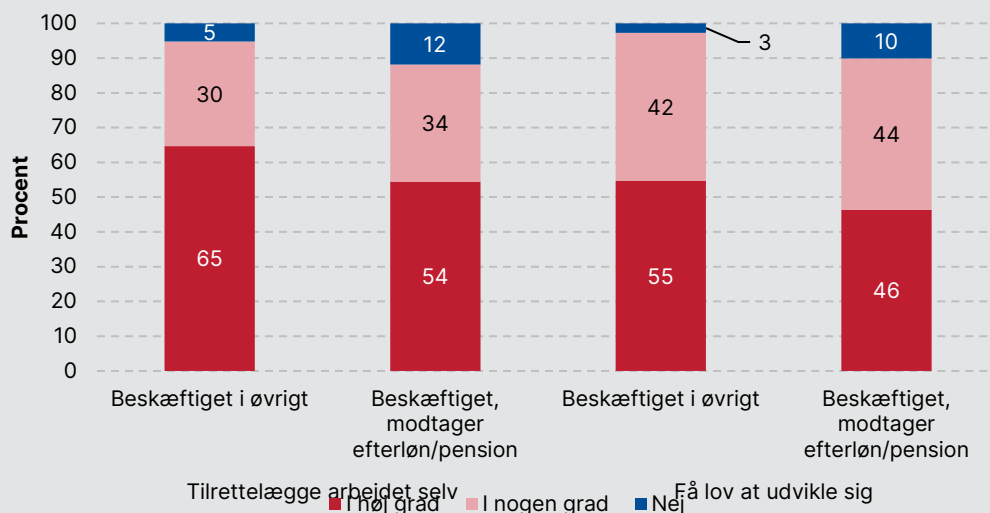
Vi ser dernæst på de to gruppers muligheder og udfordringer på jobbet. Her er fokus på de beskæftigede i de to grupper, der er lønmodtagere, fordi de undersøgte spørgsmål kun er stillet til lønmodtagerne. Næsten 80 pct. i begge gruppe af beskæftigede er lønmodtagere.

Især beskæftigede i øvrigt oplever, at de kan tilrettelægge deres arbejde selv: 65 pct. af dem oplever dette i høj grad, mens kun 5 pct. ikke oplever dette, se Figur 4.2. De tilsvarende andele for de beskæftigede, der samtidig modtager efterløn/pension, er hhv. 54 og 12 pct.

Det er også især beskæftigede i øvrigt, der oplever, at de kan få lov at udvikle sig: 55 pct. af denne gruppe oplever dette i høj grad, mens kun 3 pct. ikke oplever dette. De tilsvarende andele for de beskæftigede, der samtidig modtager efterløn/pension, er hhv. 46 og 10 pct.

Figur 4.2 67-årige lønmodtageres jobmuligheder

67-årige lønmodtagere fordelt efter, om de synes, at de kan a) tilrettelægge deres arbejde selv og b) få lov til at udvikle sig, særskilt efter, om de samtidig modtager efterløn/pension eller ej, 2022. Vægtet procent.

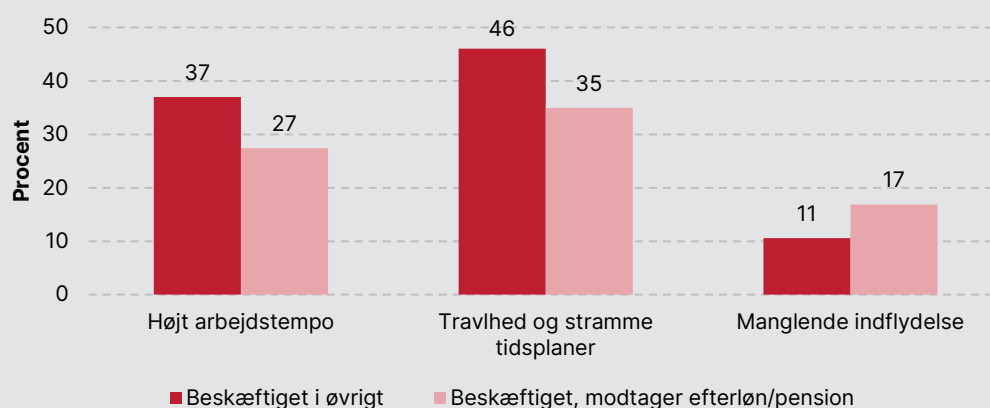
Anm.: Beregningsgrundlag (min.): 'beskæftiget': 217; 'beskæftiget, modtager efterløn/pension': 194.

Samtidig er det imidlertid også især beskæftigede i øvrigt, som oplever, at højt arbejdstempo og travlhed og stramme tidsplaner forringer deres trivsel: 46 pct. af dem er generet af travlhed og stramme tidsplaner, mens 37 pct. er generet af højt arbejdstempo, se Figur 4.3. De tilsvarende andele for de øvrige beskæftigede er hhv. 35 og 27 pct.

Omvendt er det især blandt de beskæftigede, der samtidig modtager efterløn/pension, at vi finder dem, der er generet af manglende indflydelse: 17 pct. af dem oplever dette mod 11 pct. af de beskæftigede i øvrigt.

Figur 4.3 67-årige lønmodtageres oplevelse af gener for trivsel

Andel af 67-årige lønmodtagere, der oplever, at deres trivsel på arbejdspladsen er generet af a) højt arbejdstempo, b) travlhed og stramme tidsplaner eller c) manglende indflydelse, særskilt efter, om de samtidig modtager efterløn/pension eller ej, 2022. Vægtet procent.

Anm.: Beregningsgrundlag: "Beskæftiget": 219; "beskæftiget, modtager efterløn/pension": 194.

Tabel 4.7 67-årige beskæftigede fordelt efter, om de tror, at de kan klare deres erhverv om 5 år, særskilt efter, om de samtidig modtager efterløn/pension ('ja') eller ej ('nej'), 2022. Vægtet procent.

	Beskæftiget i øvrigt	Beskæftiget, modtager efterløn/pension
Næppe	11,4	13,4
Jeg er ikke sikker	12,6	25,6
Jeg er ganske sikker	19,5	24,9
Til den tid har jeg allerede trukket mig tilbage	56,5	36,2
I alt	100,0	100,0
Beregningsgrundlag	237	275

Afslutningsvis ser vi på forskelle, hvad angår de to grupper af beskæftigedes oplevelse af, om de kan klare deres nuværende erhverv om 5 år. Denne opgørelse omfatter både lønmodtagerne og de selvstændige. Opgørelsen er vist i tabel 4.7.

Den mest bemærkelsesværdige forskel mellem de to grupper er, at 57 pct. af de beskæftigede i øvrigt har svaret, at de til den tid – altså 5 år ude i fremtiden

– allerede har trukket sig tilbage. Den tilsvarende andel for beskæftigede, der samtidig modtager efterløn/pension, er 36 pct.

Opgørelsen giver med andre ord ikke et klart billede af, om de to grupper er forskellige, når det gælder, om de kan klare deres erhverv om 5 år, men den viser, at især beskæftigede i øvrigt forventer at have forladt arbejdsmarkedet til den tid.

4.5 Opsamling

Den ovenstående gennemgang af de tre grupper af 67-årige i 2022 tegner et billede af, at:

- Beskæftigede har en endnu bedre økonomi, et bedre helbred og en bedre livskvalitet end tilbagetrukne
- Beskæftigede i øvrigt er i lidt større omfang i parforhold og har i lidt mindre omfang børnebørn end de øvrige grupper, og de har en højere forventet levetid.

Sammenligningen af de to grupper af beskæftigede (baseret på dem, der er lønmodtagere) tyder på, at især beskæftigede i øvrigt oplever at kunne tilrettelægge deres arbejde selv og få lov til at udvikle sig. Det er dog samtidig især denne gruppe, der er generet af højt arbejdstempo og travlhed og stramme tidsplaner. Omvendt finder vi især (den mindre gruppe af) beskæftigede, der er generet af mangel på indflydelse, blandt de beskæftigede, der samtidig modtager efterløn/pension.

Især beskæftigede i øvrigt forventer at have forladt arbejdsmarkedet om 5 år.

Baseret på oplysningerne om livskvalitet, helbred og økonomi ser det at være beskæftiget som 67-årig især ud til at ske af lyst. Desuden er det i denne gruppe, at vi finder relativt flest, der har en videregående uddannelse. Dette taler for, at beskæftigede i større udstrækning end tilbagetrukne har en god pensionsopsparing (Amilon & Jeppesen, 2016), hvorfor mange af dem formentlig har råd til at forlade arbejdsmarkedet. Omvendt er der givetvis blandt de tilbagetrukne nogle, som har været nødsaget til at forlade arbejdsmarkedet tidligt pga. dårligt helbred – måske med en dårlig økonomi til følge.

Især beskæftigede i øvrigt ser ud til at arbejde af lyst: De ser ud til at have bedre arbejdsvilkår end beskæftigede, der modtager efterløn/pension, om end deres arbejdstempo er højt.

Litteratur

Amilon, A. & A.G. Jeppesen (2016): *Økonomisk udsatte pensionister*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Beskæftigelsesministeriet (2023): *Tilbagetrækningsreform*. Hentet fra: <https://bm.dk/arbejdsomraader/politiske-aftaler/politiske-aftaler/2011/tilbagetrækningsreform/>.

F&P (2023): *Tilbagetrækningsalder fra arbejdsmarkedet*. Hentet fra: <https://www.fogp.dk/statistik/tilbagetrækningsalder-fra-arbejdsmarkedet/>.

Kjær A.A., A. Siren, M.H. Seestedt, T. Fridberg & F. Casier (2019): Cohort Profile: The Danish Longitudinal Study of Ageing (DLSA). *International Journal of Epidemiology* 48: 1050-1050.

Larsen, M. & A. Amilon (2019): *Tilbagetrækningsalder og tilbagetrækningsårsager*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Larsen, M., A. Amilon & F. Casier (2019): *I beskæftigelse efter folkepensionsalderen*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Bilag 1 Dannelselse af faktisk tilbagetrækningsalder for 67-årige i 2022

Variablen 'faktisk tilbagetrækningsalder' omfatter alderen ved tilbagetrækning for de personer, der oplyser, at de er holdt helt op med at arbejde, mens de personer, der stadig er på arbejdsmarkedet, kategoriseres som beskæftigede.

På grund af mangelfuld information i Ældredatabasen er variabelen for 67-åriges faktiske tilbagetrækningsalder for 2022 (årgang 1955) baseret på to kilder: Ældredatabasen og DREAM-registret.

Fire grupper

De personer, for hvem der findes information om faktisk tilbagetrækningsalder i Ældredatabasen, opdeles i yderligere to grupper. De resterende personer, for hvem vi baserer informationen om faktisk tilbagetrækningsalder på oplysninger i DREAM-registret, opdeles ligeledes i to grupper. Vi har i det følgende beskrevet de fire grupper og den dertil hørende fremgangsmåde:

1. Gruppe 1 er de personer, hvor der findes brugbare oplysninger om faktisk tilbagetrækningsalder i 2022 i Ældredatabasen. Langt størstedelen af denne gruppe (95 %) er stadig i beskæftigelse i 2022.
2. Gruppe 2 er personer, som er holdt helt op med at arbejde i 2022. De har ikke fået spørgsmålet om faktisk tilbagetrækningsalder i 2022, fordi de har besvaret dette spørgsmål i tidligere runder af Ældredatabasen. Det vil sige, at de senest har forladt arbejdsmarkedet i 2017. For denne gruppe har vi fundet den faktiske tilbagetrækningsalder i de tidligere runder af Ældredatabasen.
3. Gruppe 3 er de personer, som er holdt op med at arbejde i 2022, men som ved en fejl ikke har fået spørgsmålet om faktisk tilbagetrækningsalder i 2022. Vi har ikke oplysninger om faktisk tilbagetrækningsalder for denne gruppe fra tidligere bølger af Ældredatabasen, fordi 2022 er første gang, hvor de angiver, at de er holdt helt op med at arbejde. Vi har fundet denne gruppes tilbagetrækningsalder i DREAM.
4. Gruppe 4 er de personer, der ikke tidligere har deltaget i Ældredatabasen, og som ved en fejl ikke har fået spørgsmålet om faktisk tilbagetrækningsalder i 2022, selvom de i dette år oplyser, at de er holdt op med at arbejde. For disse personer har vi fundet tilbagetrækningsalder på samme måde som for gruppe 3.

Fremgangsmåden beskrevet for gruppe 1 og 2 svarer til den fremgangsmåde, der er anvendt til at danne faktisk tilbagetrækningsalder for 67-årige i tidligere bølger af Ældredatabasen, jf. Figur 2.2 i kapitel 2.

Dannelse af faktisk tilbagetrækningsalder ved hjælp af DREAM

I DREAM har vi samlet oplysninger om tilbagetrækningsydelse og beskæftigelse på årsbasis. En del personer modtager deres første tilbagetrækningsydelse¹³ i den sidste uge af et år. Derfor har vi defineret en person som tilbagetrukket, hvis vedkommende modtager en tilbagetrækningsydelse i mere end én uge om året og samtidig har beskæftigelse, der er lavere, end hvad der svarer til 1,5 måneders fuldtidsbeskæftigelse. Dette svarer til, at en person i gennemsnit arbejder 20 timer eller mindre pr. måned.

Hvis en person eksempelvis er tilbagetrukket i 2019, beskæftiget i 2020 og tilbagetrukket igen i 2021, har vi brugt det seneste år som tilbagetrukket som det endelige tilbagetrækningsår, i dette tilfælde 2021. Vi har fundet personens alder i slutningen af året og benyttet denne alder som tilbagetrækningsalder.

Hvis en person ifølge registeroplysningerne ikke har forladt arbejdsmarkedet i årene frem til og med 2021, er personen kategoriseret som tilbagetrukket i 2022 (altså som 67-årig) som oplyst i Ældredatabasen for 2022.

67-årige i 2022 fordelt på de fire grupper

I Bilagstabel 1.1 ses, hvordan i alt 1.722 67-årige personer i Ældredatabasen i 2022 fordeler sig på de fire grupper. Det fremgår, at halvdelen af personerne befinder sig i gruppe 3 og 4. Det vil sige, at oplysningen om 'faktisk tilbagetrækningsalder' er baseret på registeroplysninger for halvdelen af de 67-årige i 2022.

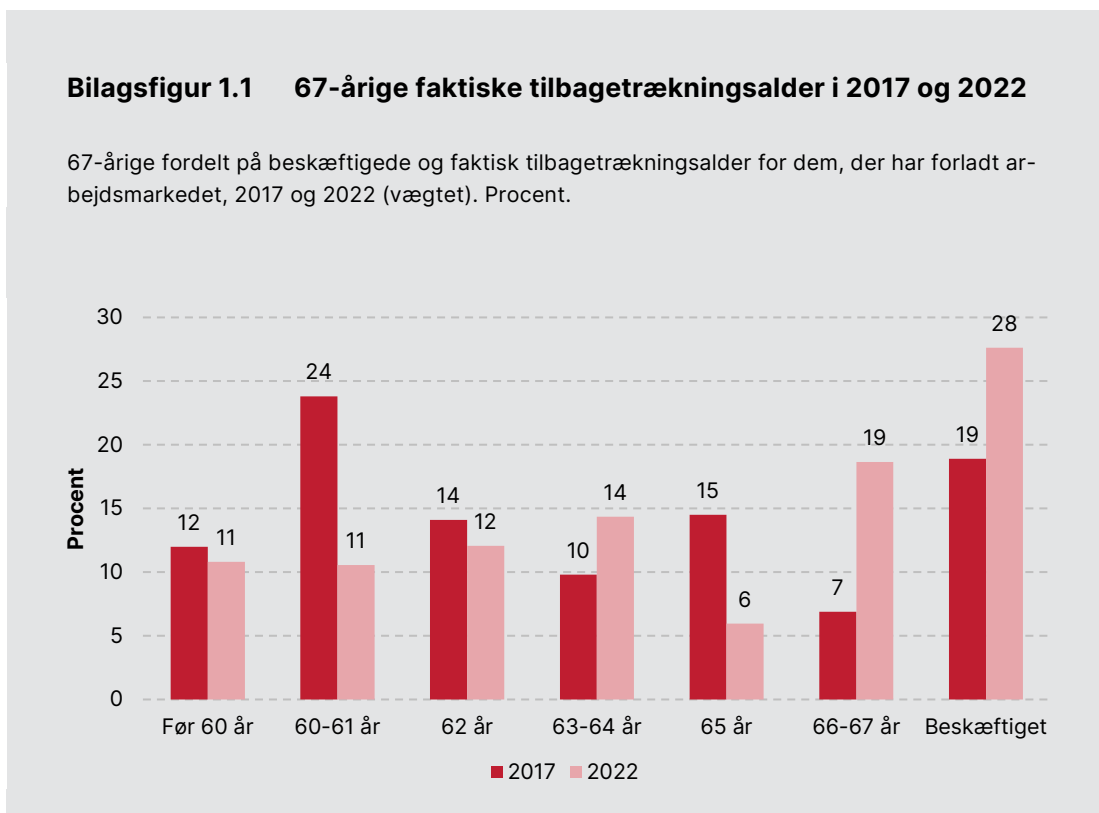
Bilagstabel 1.1 67-årige fordelt på de fire grupper, 2022. Antal og procent.

	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Gruppe 4	I alt
Antal	542	320	642	218	1.722
Procent	31	19	37	13	100

¹³ Følgende ydelser er defineret som tilbagetrækningsydelser: folkepension, efterløn, fleksydelse, tidlig pension, seniorpension, førtidspension (inkl. skånejob).

Resultat af den anvendte fremgangsmåde

For at give et billede af resultatet af den oven for beskrevne fremgangsmåde for 2022 er i Bilagsfigur 1.1 vist, hvordan 67-årige ifølge Ældredatabasen er fordelt på variabelen 'faktisk tilbagetrækningsalder' i hhv. 2017 (som alene er baseret på survey-oplysninger) og i 2022, hvor der er anvendt en kombination af survey- og registeroplysninger.

Anm.: Beregningsgrundlag: 1.722.

Kilde: Tal for 2017 er hentet fra Larsen & Amilon (2019).

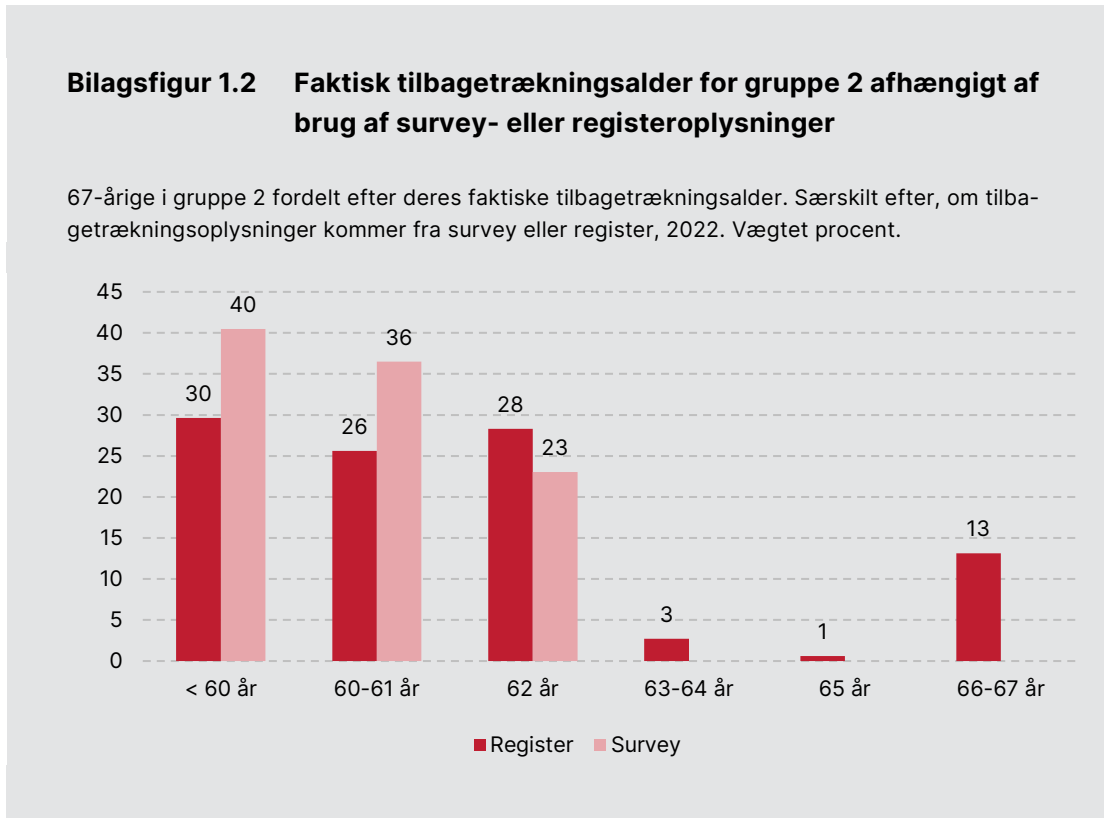
Fra 2017 til 2022 ses en væsentlig stigning i andelen, der stadig er i beskæftigelse fra 19 til 28 pct. Der ses også en stor stigning i andelen, der har trukket sig tilbage som 66-67-årige fra 7 til 19 pct. Derimod falder andelen, der har trukket sig tilbage som 60-61-årige fra 24 til 11 pct.

Vi vurderer generelt set, at de viste forskydninger fra 2017 til 2022 giver god mening i lyset af a) højere alder for adgang til efterløn og folkepension for årgang 1955 sammenlignet med årgang 1950 og b) den historisk høje beskæftigelse i 2022.

Hvad betyder den anvendte fremgangsmåde?

I et forsøg på at illustrere, hvad den anvendte fremgangsmåde med brug af DREAM betyder for dannelsen af faktisk tilbagetrækningsalder, er i Bilagsfigur 1.2 vist, hvordan gruppe 2 er fordelt på faktisk tilbagetrækningsalder baseret på hhv. survey-oplysninger (svarende til de oplysninger, gruppen indgår med i Bilagsfigur 1.1) og registeroplysninger, som alene er opgjort til brug for dette eksempel.

Anm.: Beregningsgrundlag: 320.

Bilagsfigur 1.2 viser, at de to fordelinger for gruppe 2 baseret på hhv. survey- og registerdataoplysninger overordnet set ligner hinanden. Dog er der færre, der klassificeres som tilbagetrukne før 62 år, mens flere klassificeres som tilbagetrukne ved 62 år eller senere, når registeroplysninger anvendes.

De fundne forskelle mellem de to opgørelser skal bl.a. ses, i lyset af at personer i gruppe 2 er kendetegnet ved, at de – ifølge eget udsagn – var holdt helt op med at arbejde i både 2022 og i en (eller flere) tidligere runde(r) af Ældre-databasen, jf. beskrivelsen af denne gruppe oven for. Det vil sige, at denne gruppes tilbagetrækningsalder højest kan være 62 år (svarende til deres alder i 2017), når opgørelsen er baseret på survey-oplysninger.

Når vi anvender registeroplysninger for denne gruppe, når vi dermed "naturligt" en asymmetri i forhold til tidsperioden for tilgængelige oplysninger ved brug af de to datakilder, fordi faktisk tilbagetrækningsalder baseret på survey-oplysningerne senest er baseret på Ældredatabasen for 2017, mens de anvendte registeroplysninger går til 2021 suppleret med survey-oplysningen om, at de er tilbagetrukket i 2022.

Ved at anvende registeroplysninger for "alle" år¹⁴ får vi fx 17 pct., der arbejder efter den alder (62 år), hvor de ifølge survey-oplysninger for 2017 (eller tidligere) var holdt helt op med at arbejde. Med afsæt heri giver vi i det følgende en række eksempler på situationer, hvor der kan være uoverensstemmelse mellem den opgjorte faktisk tilbagetrækningsalder afhængigt af, om den baseres på survey- eller registerdata.

Personer, der i 2017 svarer, at de har trukket sig tilbage, kan efterfølgende træde ind på arbejdsmarkedet igen, enten fuldt eller delvist. For at blive betragtet som tilbagetrukket ved hjælp af den registerbaserede tilgang, er det et krav, at personen *både* modtager en tilbagetrækningsydelse *og* har lønmodtagerbeskæftigelse i mindre end 20 timer om måneden i gennemsnit. Hvis de tilbagetrukne begynder at arbejde mere end 20 timer pr. måned i gennemsnit efter 2017, vil disse personer få en ny og højere tilbagetrækningsalder, når registeroplysninger anvendes (også selvom de evt. samtidig modtager efterløn). I dette tilfælde trækker brug af den registerbaserede metode i retning af en højere tilbagetrækningsalder.

Personer, der i 2017 har svaret, de har trukket sig tilbage, kan være selvforsørgende eller forsørget af andre, eksempelvis ægtefælle eller samlever. Hvis en person er selvforsørgende, lever denne person formentlig op til kravet om ikke at have en væsentlig lønmodtagerbeskæftigelse, men vil ikke fremstå som en person, der modtager fx efterløn eller offentlig pension. Det samme er tilfældet, hvis personen modtager tjenestemandspension, som der ikke findes oplysninger om i DREAM. Det vil sige, at personen i disse tilfælde ikke vil fremstå som tilbagetrukket, når vi anvender registeroplysninger. Dette vil ligeledes trække i retning af en højere tilbagetrækningsalder med den registerbaserede metode.

Der indgår ikke beskæftigelsesoplysninger for selvstændige i DREAM. Det betyder, at selvstændige pr. automatik ikke opfylder beskæftigelseskravet i den registerbaserede metode. Der kan således være personer, som modtager en tilbagetrækningsydelse, og som samtidig arbejder som selvstændig. Disse

---

¹⁴ Perioden 2017-2021, hvis de deltog i 2017, perioden 2012-2021, hvis de deltog i 2012, men ikke i 2017, og perioden 2007-2021, hvis de deltog i 2007, men ikke deltog i 2012 og 2017.

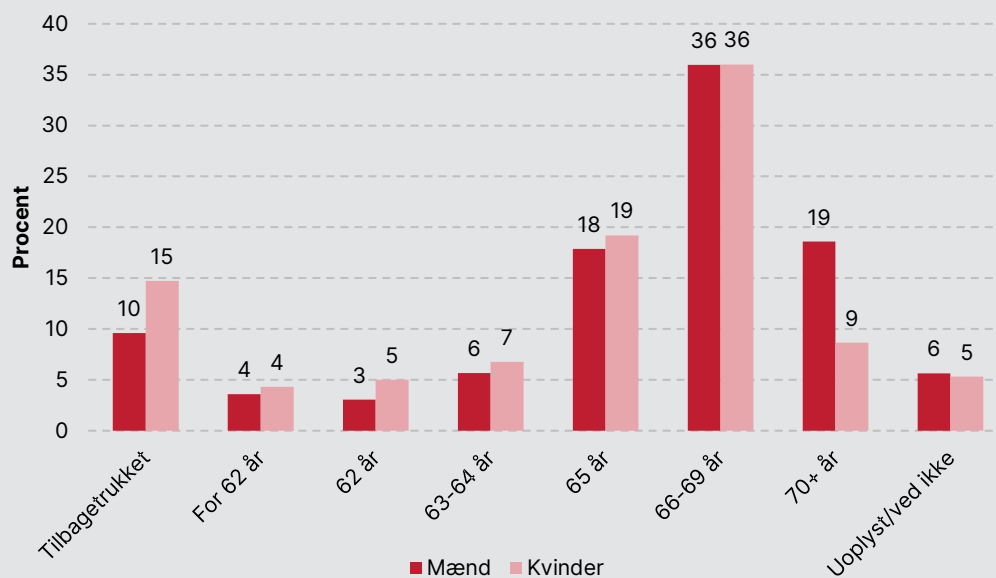
personer vil med den registerbaserede metode således blive defineret som tilbagetrukne, selvom de har en beskæftigelse. Dette vil alt andet lige trække i retning af en lavere tilbagetrækningsalder med den registerbaserede metode.

Eksemplerne illustrerer, at der er forskellige faktorer, der kan bidrage til, at der er uoverensstemmelse mellem den opgjorte faktiske tilbagetrækningsalder afhængigt af, om vi benytter os af survey- eller registeroplysninger. Samtidig trækker de forskellige faktorer i forskellig retning, hvorfor det ikke er muligt at give en entydig vurdering af, om den opgjorte faktiske tilbagetrækningsalder bliver for høj eller for lav, når vi supplerer vores survey-opgørelse med brug af registerdata fra DREAM.

Bilag 2 Tilbagetrækningsalder efter køn og uddannelse

Bilagsfigur 2.1 Forventet tilbagetrækningsalder for 57-årige efter køn

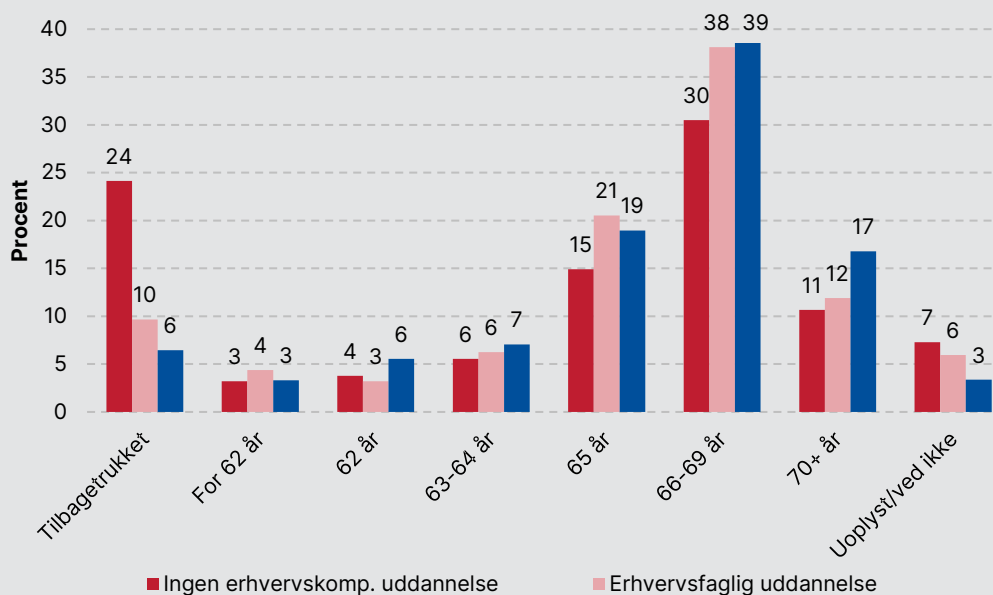
57-årige fordelt på tilbagetrukne og forventet tilbagetrækningsalder for dem, der fortsat er i beskæftigelse. Særskilt efter køn, 2022. Vægtet procent.

Anm.: Beregningsgrundlag, Mænd: 702; kvinder: 862.

Bilagsfigur 2.2 Forventet tilbagetrækningsalder for 57-årige efter uddannelse

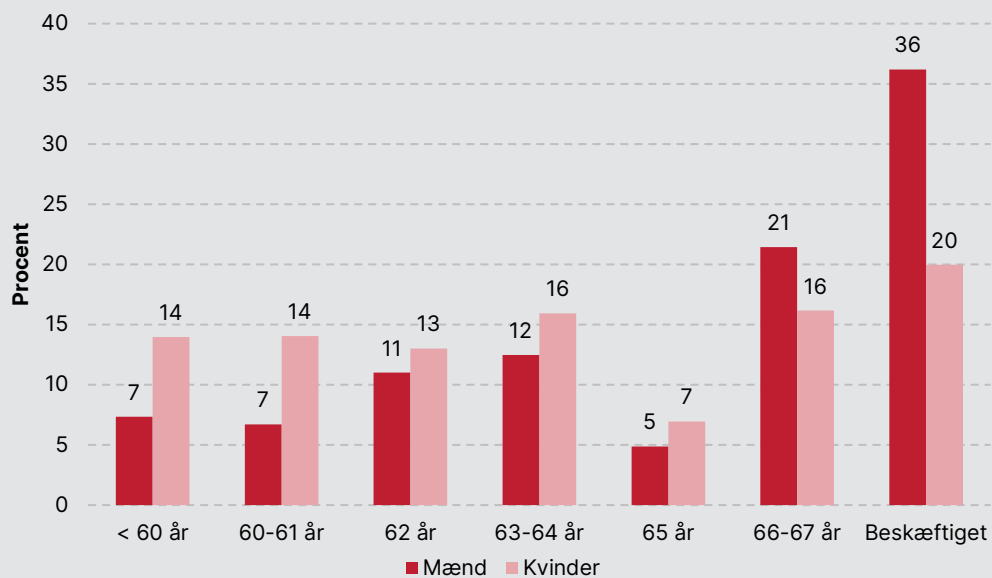
57-årige fordelt på tilbagetrukne og forventet tilbagetrækningsalder for dem, der fortsat er i beskæftigelse. Særskilt efter uddannelse, 2022. Vægtet procent.

Anm.: Beregningsgrundlag: ingen erhvervskompetencegivende uddannelse: 307; erhvervsuddannelse: 597; videregående uddannelse: 648.

Bilagsfigur 2.3 Faktisk tilbagetrækningsalder for 67-årige efter køn

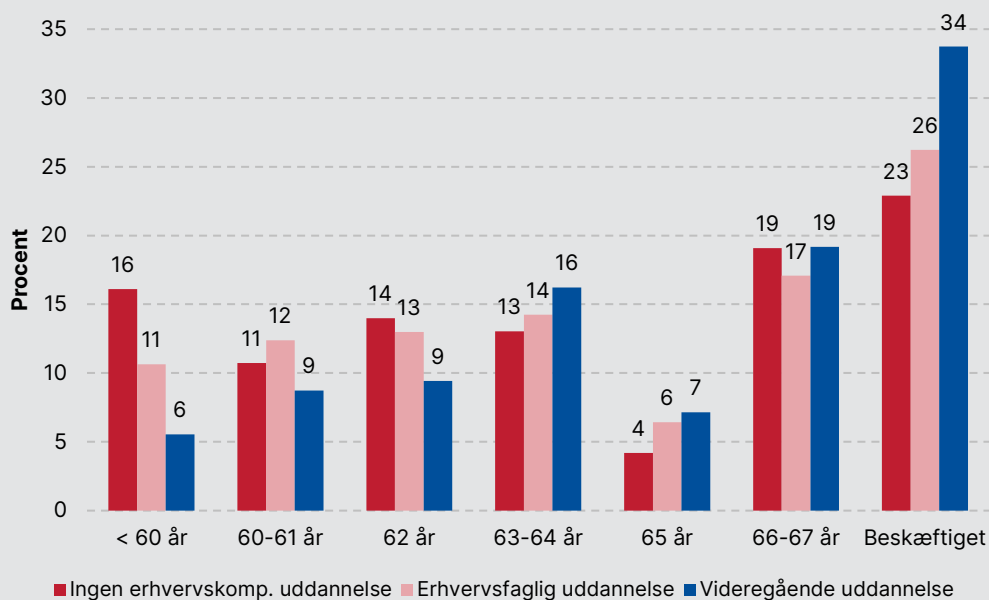
67-årige fordelt på beskæftigede og faktisk tilbagetrækningsalder for tilbagetrukne. Særskilt efter køn, 2022. Vægtet procent.

Anm.: Beregningsgrundlag: mænd: 821; kvinder: 900.

Bilagsfigur 2.4 Faktisk tilbagetrækningsalder for 67-årige efter uddannelse

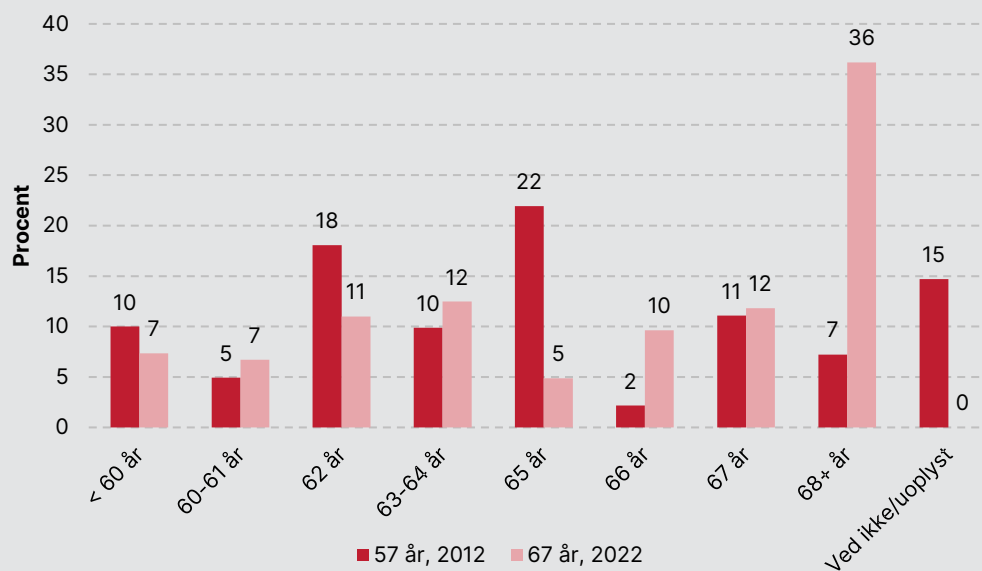
67-årige fordelt på beskæftigede og faktisk tilbagetrækningsalder for tilbagetrukne. Særskilt efter uddannelse, 2022. Vægtet procent.

Anm.: Beregningsgrundlag: ingen erhvervskompetencegivende uddannelse: 435; erhvervsuddannelse: 576; videregående uddannelse: 701.

Bilagsfigur 2.5 Forventet og faktisk tilbagetrækningsalder for mænd fra årgang 1955

Mænd fra årgang 1955 fordelt på forventet tilbagetrækningsalder i 2012 (som 57-årige) og faktisk tilbagetrækningsalder i 2022 (som 67-årige). (Vægtet) procent.

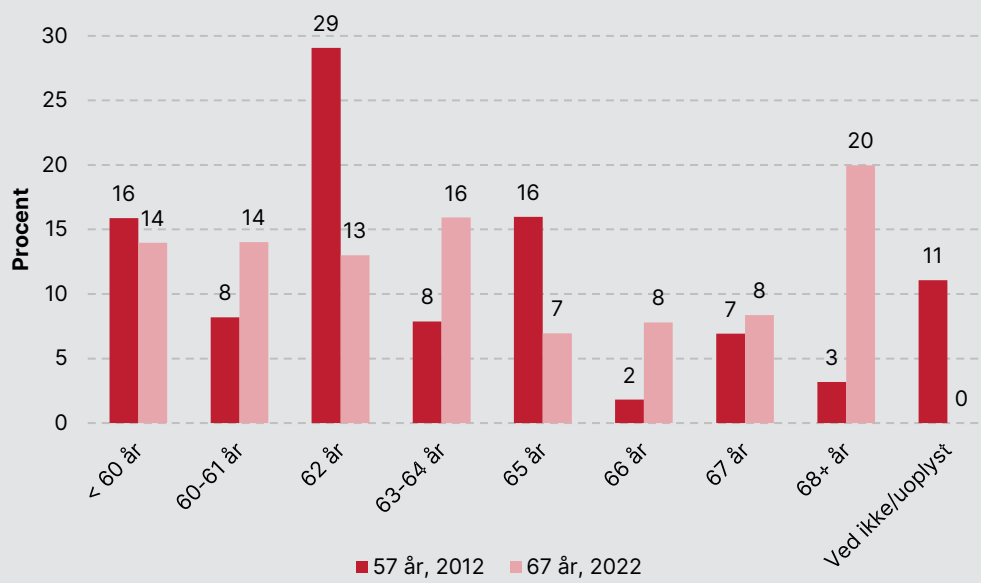

Anm.: Observationstal: 2012: 830; 2022: 821.

Bilagsfigur 2.6 Forventet og faktisk tilbagetrækningsalder for kvinder fra årgang 1955

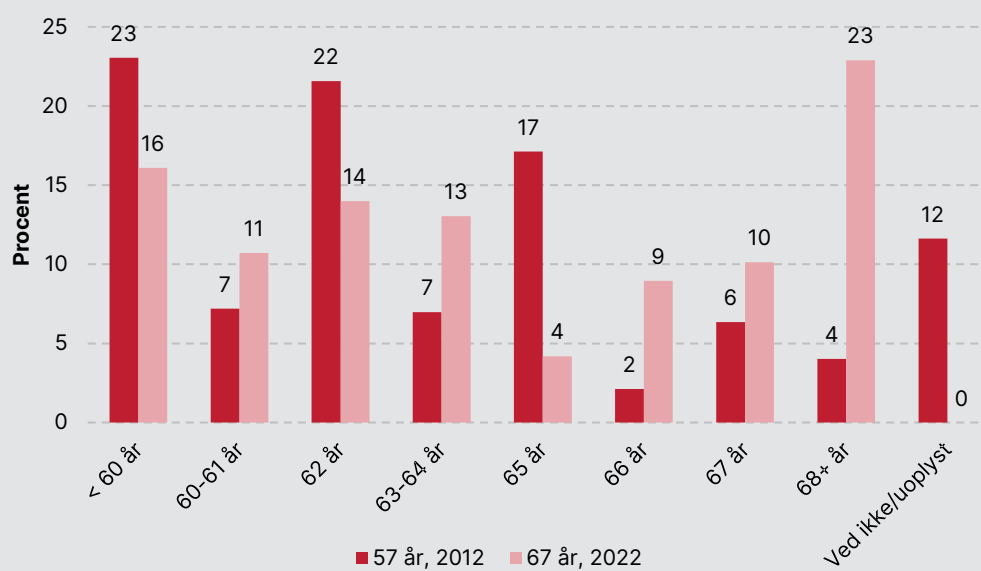
Kvinder fra årgang 1955 fordelt på forventet tilbagetrækningsalder i 2012 (som 57-årige) og faktisk tilbagetrækningsalder i 2022 (som 67-årige). (Vægtet) procent.

Anm.: Observationstal: 2012: 939; 2022: 900.

Bilagsfigur 2.7 Forventet og faktisk tilbagetrækningsalder for personer uden erhvervskompetencegivende uddannelse fra årgang 1955

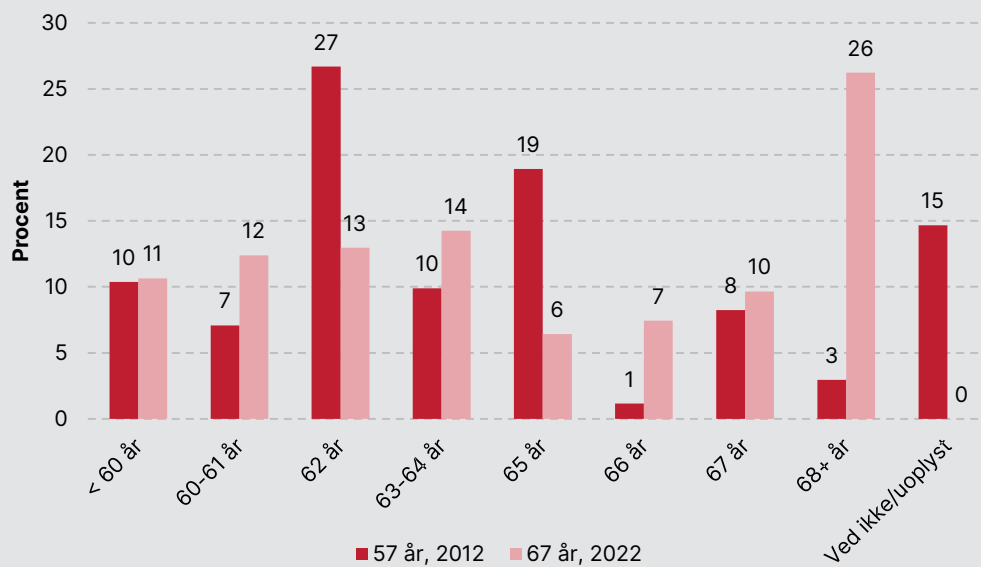
Personer fra årgang 1955 uden erhvervskompetencegivende uddannelse fordelt på forventet tilbagetrækningsalder i 2012 (som 57-årige) og faktisk tilbagetrækningsalder i 2022 (som 67-årige). (Vægtet) procent.

Anm.: Observationstal: 2012: 473; 2022: 435.

Bilagsfigur 2.8 Forventet og faktisk tilbagetrækningsalder for personer med erhvervsfaglig uddannelse fra årgang 1955

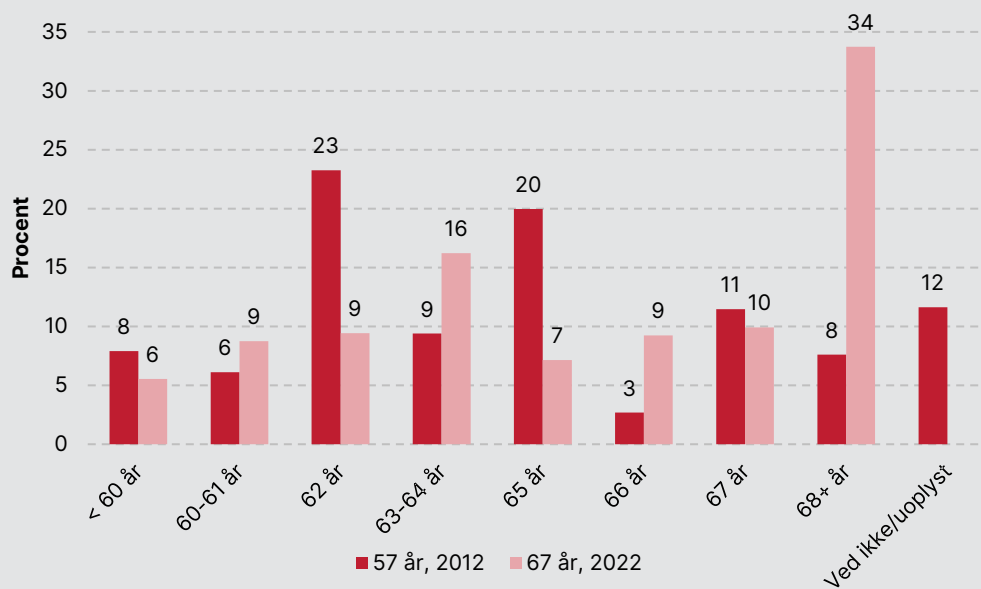
Personer fra årgang 1955 med erhvervsfaglig uddannelse fordelt på forventet tilbagetrækningsalder i 2012 (som 57-årige) og faktisk tilbagetrækningsalder i 2022 (som 67-årige) for personer. (Vægtet) procent.

Anm.: Observationstal: 2012: 607; 2022: 576.

Bilagsfigur 2.9 Forventet og faktisk tilbagetrækningsalder for personer med videregående uddannelse fra årgang 1955

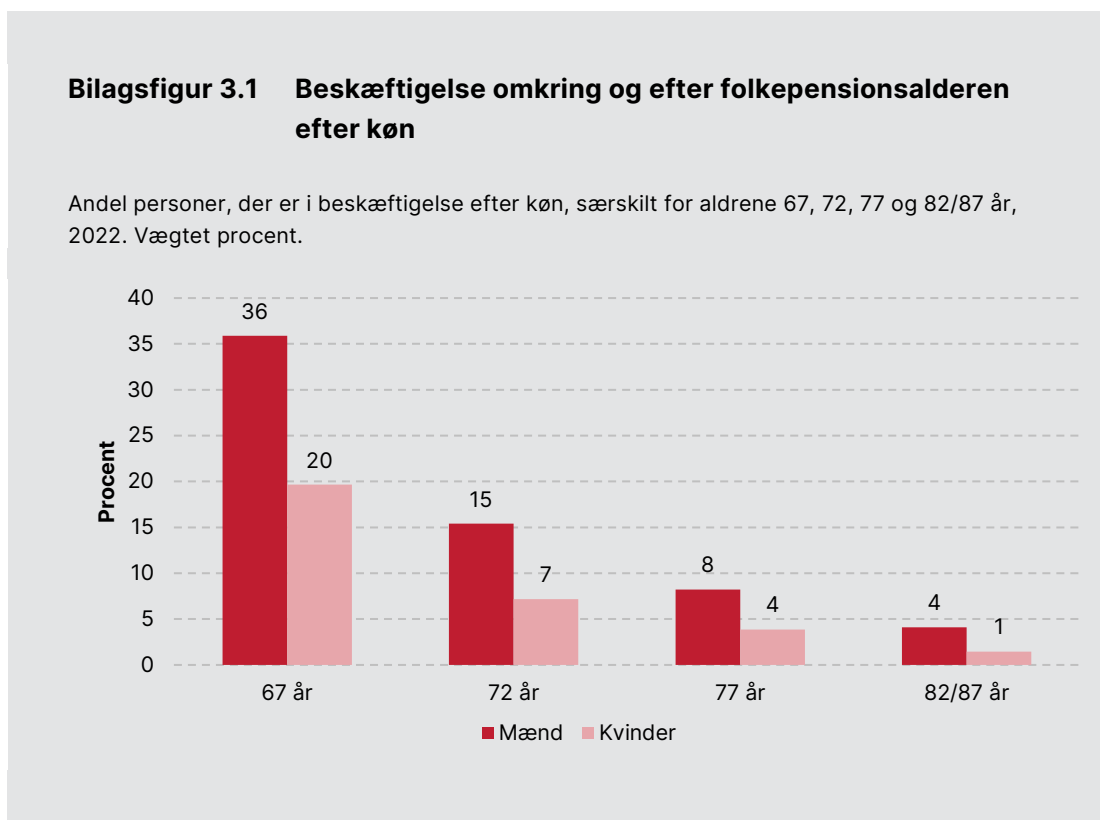
Personer fra årgang 1955 med videregående uddannelse fordelt på forventet tilbagetrækningsalder i 2012 (som 57-årige) og faktisk tilbagetrækningsalder i 2022 (som 67-årige). (Vægtet) procent.

Anm.: Observationstal: 2012: 671; 2022: 701.

Bilag 3 Beskæftigelse efter pensionsalderen efter køn og uddannelse

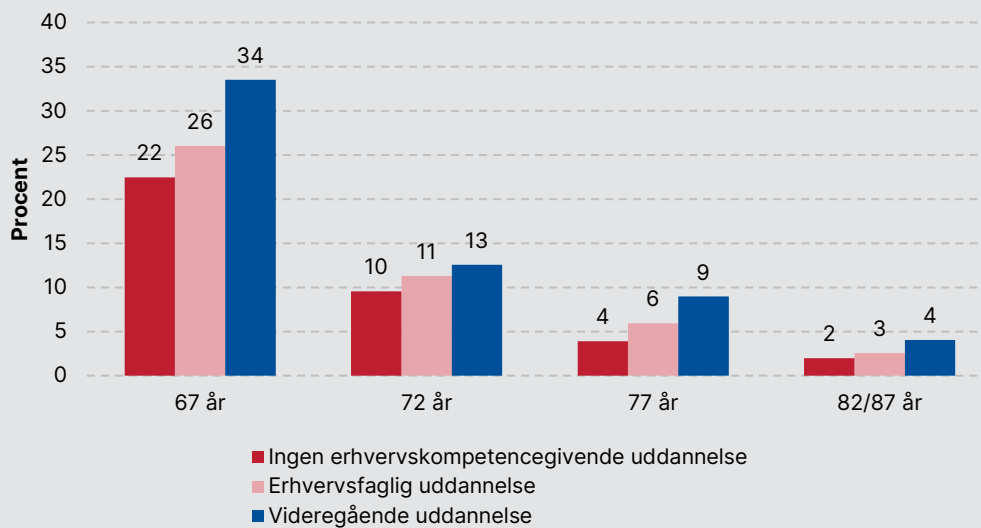
Hvor mange er i beskæftigelse?

Anm.: Beregningsgrundlag: 67 år (mænd/kvinder): 827/910; 72 år: 811/817; 77 år: 768/781; 82/87 år: 494/623.

Bilagsfigur 3.2 Beskæftigelse omkring og efter folkepensionsalderen efter uddannelse

Andel personer, der er i beskæftigelse efter uddannelse, særskilt for aldrene 67, 72, 77 og 82/87 år, 2022. Vægtet procent.

Anm.: Beregningsgrundlag: 67 år (ingen erhvervskompetencegivende/erhvervsfaglig/videregående uddannelse): 441/581/705; 72 år: 350/672/595; 77 år: 379/667/476; 82/87 år: 393/419/301.

Bilagstabel 3.1 Beskæftigede fordelt på køn og uddannelse, særskilt for aldrene 62, 67 og 72-87 år, 2022. Vægtet procent.

	Beskæftiget	Beskæftiget, modtager efterløn/pension	Tilbagetrukket
Køn			
Mænd	47,3	62,0	67,0
Kvinder	52,7	38,0	33,0
I alt	100,0	100,0	100,0
Uddannelse			
Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse	24,2	27,7	23,9
Erhvervsfaglig uddannelse	41,4	32,6	42,3
Videregående uddannelse	34,4	39,7	33,8
I alt	100,0	100,0	100,0
Beregningsgrundlag (min.)	1.141	512	317

Jobsituation

Bilagstabel 3.2 Beskæftigede fordelt på, om de er selvstændige/medhjælpende ægtefæller eller lønmodtagere efter køn og uddannelse, særskilt for aldrene 62, 67 og 72-87 år, 2022. Vægtet procent.

	62 år	67 år	72-87 år
Mænd			
Selvstændig/medhjælpende ægtefælle	9,7	26,3	44,8
Lønmodtager	90,3	73,7	55,2
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal observationer	203	102	57
Kvinder			
Selvstændig/medhjælpende ægtefælle	10,5	12,0	42,4
Lønmodtager	89,5	88,0	57,6
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal observationer	472	162	125
Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse			
Selvstændig/medhjælpende ægtefælle	10,2	24,8	45,0
Lønmodtager	89,8	75,2	55,0
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal observationer	464	245	132
Erhvervsfaglig uddannelse			
Selvstændig/medhjælpende ægtefælle	10,5	12,0	42,4
Lønmodtager	89,5	88,0	57,6
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal observationer	472	162	125
Videregående uddannelse			
Selvstændig/medhjælpende ægtefælle	10,2	24,8	45,0
Lønmodtager	89,8	75,2	55,0
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal observationer	464	245	132

Bilagstabel 3.3 Beskæftigede fordelt på det normale antal arbejdstimer pr. uge (vægtet procent) og gennemsnit (antal timer) efter køn og uddannelse, særskilt for aldrene 62, 67 og 72-87 år, 2022.

	62 år	67 år	72-87 år
Mænd			
Under 10 timer	1,5	9,9	17,2
10-19 timer	2,6	11,4	21,1
20-29 timer	2,7	12,3	19,2
30-36 timer	9,4	10,9	13,9
37-40 timer	64,6	40,3	19,6
Mere end 40 timer	19,3	15,1	9,2
I alt	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	39	31	26
Beregningsgrundlag	540	320	216
Kvinder			
Under 10 timer	2,9	12,0	25,7
10-19 timer	5,4	15,4	18,6
20-29 timer	9,7	13,8	13,7
30-36 timer	27,8	20,6	9,0
37-40 timer	46,8	29,6	21,8
Mere end 40 timer	7,4	8,5	11,2
I alt	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	34	28	25
Beregningsgrundlag	607	196	104
Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse			
Under 10 timer	2,9	14,5	10,9
10-19 timer	5,0	19,1	24,7
20-29 timer	6,6	11,9	19,9
30-36 timer	16,0	13,3	12,3
37-40 timer	52,1	26,0	20,6
Mere end 40 timer	17,4	15,2	11,7
I alt	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	39	28	27

	62 år	67 år	72-87 år
Beregningsgrundlag	203	103	58
Erhvervsfaglig uddannelse			
Under 10 timer	2,4	11,1	24,3
10-19 timer	3,2	11,4	18,9
20-29 timer	7,5	14,6	16,3
30-36 timer	20,2	11,9	15,6
37-40 timer	55,2	40,7	18,1
Mere end 40 timer	11,6	10,2	6,8
I alt	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	36	30	24
Beregningsgrundlag	472	162	127
Videregående uddannelse			
Under 10 timer	2,4	11,1	24,3
10-19 timer	3,2	11,4	18,9
20-29 timer	7,5	14,6	16,3
30-36 timer	20,2	11,9	15,6
37-40 timer	55,2	40,7	18,1
Mere end 40 timer	11,6	10,2	6,8
I alt	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	36	32	25
Beregningsgrundlag	472	162	127

Bilagstabel 3.4 Beskæftigede fordelt på, hvor længe de har haft deres arbejde (vægtet procent) og gennemsnit (antal år) efter køn og uddannelse, særskilt for aldrene 62, 67 og 72-87 år, 2022.

	62 år	67 år	72-87 år
Mænd			
Under 5 år	24,6	19,1	10,7
5-19 år	36,1	34,7	38,7
20-39 år	31,0	27,4	23,8
Mindst 40 år	8,2	18,8	26,8
I alt	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	17	20	25
Beregningsgrundlag	539	318	215
Kvinder			
Under 5 år	25,4	21,5	9,7
5-19 år	40,0	39,9	37,4
20-39 år	29,0	27,7	30,1
Mindst 40 år	5,6	10,9	22,7
I alt	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	16	17	24
Beregningsgrundlag	605	195	102
Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse			
Under 5 år	24,8	22,7	20,1
5-19 år	36,0	31,9	20,3
20-39 år	29,9	22,0	20,1
Mindst 40 år	9,3	23,5	39,5
I alt	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	18	20	29
Beregningsgrundlag	201	103	58
Erhvervsfaglig uddannelse			
Under 5 år	25,7	15,5	8,5
5-19 år	36,9	42,9	39,6
20-39 år	29,0	27,0	23,8
Mindst 40 år	8,4	14,7	28,2

	62 år	67 år	72-87 år
I alt	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	16	19	25
Beregningsgrundlag	471	160	125
Videregående uddannelse			
Under 5 år	24,6	21,6	6,2
5-19 år	41,0	34,7	48,4
20-39 år	30,9	31,7	33,5
Mindst 40 år	3,5	11,9	11,8
I alt	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	15	18	19
Beregningsgrundlag	466	246	131

Muligheder og udfordringer

Bilagstabel 3.5 Andel af lønmodtagere, der – hvis de selv ønsker det – har mulighed for at a) reducere antallet af arbejdstimer i deres aktuelle job eller b) flytte til et mindre krævende job eller c) få et mere udfordrende job på deres aktuelle arbejdssted efter køn og uddannelse, særskilt for aldrene 62, 67 og 72-87 år, 2022. Vægtet procent.

	62 år	67 år	72-87 år
Mænd			
Reducere timetal	40,3	56,5	63,6
Flytte til mindre krævende job	16,8	16,1	24,1
Få et mere udfordrende job	20,7	16,4	25,5
Beregningsgrundlag	463	250	119
Kvinder			
Reducere timetal	46,8	60,6	57,4
Flytte til mindre krævende job	15,2	18,0	24,6
Få et mere udfordrende job	21,1	23,1	16,6
Beregningsgrundlag	574	163	58
Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse			
Reducere timetal	40,4	60,6	56,5
Flytte til mindre krævende job	15,1	16,1	22,1
Få et mere udfordrende job	17,1	18,4	17,8
Beregningsgrundlag	181	80	32
Erhvervsfaglig uddannelse			
Reducere timetal	40,7	52,7	69,4
Flytte til mindre krævende job	15,2	16,8	30,7
Få et mere udfordrende job	21,6	14,7	26,7
Beregningsgrundlag	429	143	72
Videregående uddannelse			
Reducere timetal	49,4	62,3	56,1
Flytte til mindre krævende job	17,2	17,9	18,0
Få et mere udfordrende job	22,6	24,3	20,9
Beregningsgrundlag	421	187	72

Bilagstabel 3.6 Andel af de beskæftigede, der synes, at deres arbejde kræver for meget a) fysisk arbejde eller b) stillesiddende arbejde efter køn og uddannelse, særskilt for aldrene 62, 67 og 72-87 år, 2022. Vægtet procent.

	62 år	67 år	72-87 år
Mænd			
For meget fysisk arbejde	13,1	11,6	6,1
For meget stillesiddende arbejde	27,7	22,6	16,4
Beregningsgrundlag	540	320	216
Kvinder			
For meget fysisk arbejde	20,7	12,0	7,4
For meget stillesiddende arbejde	27,7	20,0	16,4
Beregningsgrundlag	607	196	104
Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse			
For meget fysisk arbejde	23,5	16,9	8,7
For meget stillesiddende arbejde	31,1	21,4	10,3
Beregningsgrundlag	203	103	58
Erhvervsfaglig uddannelse			
For meget fysisk arbejde	21,6	13,6	7,2
For meget stillesiddende arbejde	22,3	21,3	13,7
Beregningsgrundlag	472	162	127
Videregående uddannelse			
For meget fysisk arbejde	7,3	6,4	3,3
For meget stillesiddende arbejde	32,3	22,6	24,7
Beregningsgrundlag	466	247	132

Bilagstabel 3.7 Andel af lønmodtagere, der oplever, at deres trivsel på arbejdspladsen er generet af a) højt arbejdstempo eller b) travlhed og stramme tidsplaner efter køn og uddannelse, særskilt for aldrene 62, 67 og 72-87 år, 2022. Vægtet procent.

	62 år	67 år	72-87 år
Mænd			
Højt arbejdstempo	34,1	26,4	22,7
Travlhed og stramme tidsplaner	45,1	39,9	26,5
Beregningsgrundlag	463	250	119
Kvinder			
Højt arbejdstempo	50,5	40,0	32,5
Travlhed og stramme tidsplaner	50,8	40,3	35,9
Beregningsgrundlag	574	163	58
Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse			
Højt arbejdstempo	39,3	27,3	33,7
Travlhed og stramme tidsplaner	44,3	36,9	41,0
Beregningsgrundlag	181	80	32
Erhvervsfaglig uddannelse			
Højt arbejdstempo	43,7	32,8	28,0
Travlhed og stramme tidsplaner	48,5	41,9	26,6
Beregningsgrundlag	429	143	72
Videregående uddannelse			
Højt arbejdstempo	44,7	34,9	18,4
Travlhed og stramme tidsplaner	49,6	41,6	26,2
Beregningsgrundlag	421	187	72

Bilag 4 Køns- og uddannelsesfordeling for 67-årige afhængigt af arbejdsmarkedsstatus

Bilagstabel 4.1 67-årige fordelt efter køn og uddannelse, særskilt for de tre grupper, 2022. Vægtet procent.

	Beskæftiget	Beskæftiget, modtager efterløn/pension	Tilbagetrukket
Køn			
Mænd	66,2	58,4	41,7
Kvinder	33,8	41,6	58,3
I alt	100,0	100,0	100,0
Uddannelse			
Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse	28,6	26,9	35,6
Erhvervsfaglig uddannelse	28,8	35,9	34,8
Videregående uddannelse	42,6	37,2	29,6
I alt	100,0	100,0	100,0
Beregningsgrundlag (min.)	238	274	1.202

VIVÉ